



STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 14 · 6. november
Sesjonen 2019–2020

Møte onsdag den 6. november 2019 kl. 10

President: Magne Rommetveit

Dagsorden (nr. 14):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Sak nr. 1 [10:00:40]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget fekk måndag melding frå Statsministerens kontor om at statsrådene Siv Jensen, Bent Høie og Harald T. Nesvik vil møta til munnleg spørjetime.

Dei annonserte regjeringsmedlemene er til stades, og me er klare til å byrja den munnlege spørjetimen.

Me byrjar då med det første hovudspørsmålet, frå representanten Ingvild Kjerkol.

Ingvild Kjerkol (A) [10:01:06]: Mitt spørsmål går til helseministeren.

Det er fire måneder siden operatørskiftet i ambulanseflytjenesten. Det er dokumentert at ny operatør ennå ikke oppfyller beredskapskravene i kontrakten. Fylkeslegen i Troms og Finnmark har påpekt at pilotmangel er en stor utfordring for å få rask hjelp. Fire av ti piloter mangler f.eks. i Kirkenes. Det er foreløpig ingen tegn til bedring, og det er fortsatt usikkert når det kan bli stabil drift uten beredskapsavbrudd.

Dette er en stor utfordring. Personellberedskapen er ikke god nok, og det må løses. Innbyggerne, pasientene og ikke minst helsetjenesten lokalt må få den ambulanseflytjenesten de skal ha.

Både Luftambulansetjenesten og Babcock bekrefter problemene og har gitt detaljerte opplysninger om bemanningssituasjon og reserveløsninger. Den nye operatøren har funnet ut at de er for underbemannet til å kunne stille med standby-piloter, altså bakvaktordninger. Vintertiden kommer nå, men vi ser en beredskapssituasjon der normal drift ikke kan forventes før godt ut mot sommeren 2020, altså et helt år etter at ny operatør overtok.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre befolkningens trygghet gjennom vinteren og fram til sommeren?

Statsråd Bent Høie [10:02:45]: Vi er ikke fornøyd med dagens situasjon. Som representanten er kjent med, har jeg innført krav om daglig rapportering fra Luftambulansetjenesten HF. Jeg hadde mandag morgen et eget møte med styreleder og direktør i Luftambulansetjenesten HF for å gå gjennom situasjonen og diskutere ytterligere tiltak. Det er viktig for meg å understreke

at pasientene imidlertid får den hjelpen som de skal ha, og vi har forventninger til at Babcock skal levere normal beredskap. Tidligere var det en del knyttet til tekniske utfordringer, spesielt en teknisk komponent i navigasjonssystemet, som førte til at fly ble satt på bakken i hele 30 døgn. Denne feilen er nå funnet og løst i samarbeid med produsenten.

Det som imidlertid er utfordringen nå, er å sikre god nok pilotdekning på en del av basene. Det jobbes det med. Jeg har nå fått bekreftet at Babcock setter inn et ekstra fly fra neste uke av, sannsynligvis i Alta, som vil være operativt tolv timer i døgnet. Det vil også være tilrettelagt for å lande på kortbanene og har fortrinnsvis piloter som kan gjøre det. I tillegg vurderer vi ytterligere tiltak. Beredskapsdekningen er nå i overkant av 90 pst., også i oktober. Det er ikke godt nok, og det betyr at vi også vurderer å sette inn ytterligere tiltak i tillegg til det jeg har beskrevet nå.

Ingvild Kjerkol (A) [10:04:24]: Statsråden har åpenbart kontakt med operatøren og de ansvarlige i Luftambulansetjenesten. Det er bra. Men statsråden har ved flere anledninger sagt til Stortinget at det er etablert en bakvaktordning med piloter som kan settes inn ved plutselig sykdom, med ett crew i Alta om natten og ett på Gardermoen på dagtid. Dette har man ikke hatt tidligere, det er altså en kvalitetsheving i den nye kontrakten. Men den ordningen statsråden viser til, er ikke på plass. Statsråden refererer til hva som står på papiret, i kontrakten, ikke hva som finnes av faktisk beredskap, fire måneder inn i ny kontrakt. Hvorfor informerer ikke statsråden om den reelle beredskapen, den som folk og helsepersonell i nord er bekymret for? Og har man også der fått garantier fra operatøren som han kan bringe til torgs i dag?

Statsråd Bent Høie [10:05:24]: Det er riktig at den nye kontrakten inneholder en bedre bakvaktordning enn det den forrige kontrakten hadde. Men det har, som representanten er inne på, vært utfordringer med å få den bakvaktordningen til å bli tilgjengelig nok, bl.a. på grunn av hvor eksisterende piloter har sitt tjenestested. Per i dag har Babcock en bakvaktordning for kortbanefly med totalt 15 standby-piloter – 14 på Gardermoen og én i Tromsø. Denne fordelingen er ikke i tråd med tilbudet som er avtalt, og dette er også en del av forhandlingstemaet mellom Babcock og den lokale pilotforeningen.

Presidenten: Det vert opna for oppfølgingsspørsmål – først Ingvild Kjerkol.

Ingvild Kjerkol (A) [10:06:06]: Stortinget har gjort følgende vedtak: «Stortinget ber regjeringen utrede

offentlig/ideell drift av luftambulansetjenesten.» Statsråden har satt ned en ekspertgruppe som bl.a. skal beskrive utfordringer med dagens organisering av tjenesten, gjennomgå erfaringer med operatørbytte og beskrive modeller for framtidig drift. Fra Arbeiderpartiets side har vi kritisert statsråden for ikke å ha tatt med operative fagfolk i denne gruppen. Da har vi fått forsikringer om en god prosess, med bred involvering, til svar. Nå ser vi at kontakten denne ekspertgruppen har med fagfolkene som jobber operativt og møter pasientene, er heller sparsom. Fagforeningene er avspist med 15 minutters møter. Hvordan skal statsråden få oss til å tro på denne prosessen når de som står i tjenesten, møter pasientene og rapporterer avvik som ikke blir tatt alvorlig, ikke blir inkludert i det videre arbeidet?

Statsråd Bent Høie [10:07:12]: Alle avvik som blir rapportert, skal tas alvorlig. Det er den klare beskjeden både Helse Nord og Luftambulansetjenesten HF har gitt.

Når det gjelder sammensetningen av ekspertgruppen, er det slik at det i ekspertgruppen sitter mennesker med lang og bred erfaring fra denne tjenesten. Det som ekspertgruppen ikke er, er et partssammensatt utvalg der partene i arbeidslivet er representert. Det kommer den heller ikke til å være, men jeg har vært veldig tydelig i mandatet og oppdraget til gruppen på at de også skal involvere bl.a. fagforeningene og lytte til deres erfaringer. Jeg hadde et eget møte med Norsk Pilotforbund om dette, og i oppfølgingen av det møtet har jeg gitt tilbakemelding til ekspertgruppen om at de må sikre at den involveringen som ligger i mandatet, blir ivarettatt.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:08:19]: Finnmark er taparen i ambulanselysaka, som kjem av ein skandaløs anbudsprosess. Det har gått fire månader sidan operatørbyttet, vinteren er komen, og Babcock oppfyller enno ikkje beredskapskravet i kontrakten. I løpet av dei to siste veke- ne i oktober hadde Kirkenes-flyet 68 timar med beredskapsavbrot, Alta 1-flyet hadde 43 timar med avbrot, og Alta 2-flyet hadde 32 timar med utmelding. Dette er milevis frå kravet i kontrakten, og det er førebels ikkje teikn til betring. Det er framleis usikkert når folk i Finnmark kan forventa stabil drift i luftambulansetjenesta, som er så viktig for tryggleik, liv og helse.

Spørsmålet er om helseministeren no vil vera ærleg og svara på kva tid befolkninga i Finnmark kan forventa ein normal og god ambulanselysberedskap, og kva tid helseministeren vil ta grep.

Statsråd Bent Høie [10:09:19]: Vi har hele tiden vært ærlige om dette og vært tydelige på at et operatørbytte vil være utfordrende. Det var det også forrige gang et operatørbytte ble gjennomført. Da var det den eksisterende operatøren, Lufttransport AS, som også vant videreføringen av kontrakten, men på tross av det gikk det ett år i overgangsfasen før en var i normal drift.

Nå har en skifte av operatør. Det betyr at det både er planlagte tiltak, som ble iverksatt i juli, da en visste at forholdene kom til å være vanskeligst, samtidig som det også har vært satt inn ulike ekstratiltak.

Så sa jeg at vi hadde forventninger til at dette skulle forbedre seg raskere enn det har gjort. Derfor blir det nå satt inn ytterligere ekstratiltak. Et nytt fly blir fortrinnsvis plassert i Alta, med tolv timers beredskap, som også i all hovedsak kan lande på kortbanenettet. I tillegg vurderer jeg fortløpende om det er behov for å sette inn enda mer ekstraressurser i Finnmark for å sikre beredskapen framover.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:10:28]: I Sør-Varanger Avis i dag står det om eit nytt teknisk problem som ikkje var der før operatørbyttet, nemleg at ambulansely vil slite med tåkelanding i Finnmark i heile vinter på grunn av eit ubrukeleg såkalla terrengvarselsystem i flya, som gjer at ambulanselya for tida ikkje klarer å lande på Finnmarkskysten ved både mørke og dårleg sikt. Det er Luftambulansetjenesten HF som har kravd dette systemet i anbudet. Problemet var at systemet ikkje eigna seg nord for 70 grader. Ein forbetra versjon, kan me lesa om, kjem ikkje før til våren. Dette er eit bevis på manglande innkjøpskompetanse, og at anbudet burde ha vore stoppa, slik båtambulansetjenesten vart.

Spørsmålet er kva helseministeren vil gjera i denne eigentleg ganske uverkelege situasjonen, der ambulansely i Finnmark ikkje kan landa i mørke og ved dårleg sikt.

Statsråd Bent Høie [10:11:28]: Det har vært utfordringer med det nye navigasjonssystemet. En del av det er rettet opp. Det som var kravet, var nettopp å få et navigasjonssystem som ikke var avhengig av GPS-signaler, som man i Finnmark f.eks. har opplevd har vært jammet, og som har skapt utfordringer for tjenesten tidligere.

Jeg forventer selvfølgelig at hvis det oppstår nye tekniske utfordringer, blir de løst, og at en tar hensyn til det.

Det som er viktig, er at vi sørger for at det hele veien er god beredskap, og at dette ikke går ut over pasientene. Det er fortsatt tilfellet – at en har klart å ha en beredskap

som gjør at dette ikke har gått ut over liv og helse for pasientene.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:12:34]: Ambulanseflyene har langt dårligere tilgjengelighet og regularitet enn før operatørskiftet. Dette er en lenge varslet krise, og den skyldes regjeringens anbudspolitik. Nå er det vinter i nord, med snøbyger, glatte baner, vind og vanskelige flytekniske forhold. Vi kan ikke holde oss med en flypark som har så store tekniske problemer, og en leveranse som er så ustabil som nå. Det vil fort kunne føre til fare for liv og helse for folk i nord.

På Langnes i Tromsø står det parkert fem fly som gikk ut av tjenesten da Lufttransport tapte anbudet og mistet kontrakten i sommer. De flyene har god regularitet, de er blitt flydd i nord i mange år, og pilotene kan disse flyene. Vil Bent Høie starte forhandlinger med sikte på å leie disse ambulansflyene, så vi kan berge oss gjennom vinteren med ambulansfly tilgjengelig, teknisk, døgnet rundt, hele vinteren?

Statsråd Bent Høie [10:13:36]: Min hovedinteresse i denne saken er å sikre pasientene gode tilbud og ikke å sikre et aksjeselskap som Lufttransport AS best mulige vilkår, som åpenbart er representanten Moxnes' hovedengasjement i denne saken.

Det som er viktig, er rett og slett å sørge for å ha tilgjengelige ressurser som vi kan sette inn når det er nødvendig, og det vurderer vi. Vi har tidligere satt inn forsvarshelikopter i Kirkenes, og vi vurderer hele veien hvilke andre typer tiltak vi skal sette inn. Nå i oktober har beredskapen vært på i overkant av 90 pst. Det er ikke godt nok, og vi må høyere opp enn det. Det betyr at det nå settes inn ekstra tiltak, og det kan tenkes at det er tiltak som ikke vil bli levert av Babcock, men av andre aktører. Det er også noe vi vurderer nå.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:14:30]: Det er en oppsiktsvekkende arroganse fra en statsråd som er ansvarlig for en prosess som har ført til langt dårligere tilgjengelighet for ambulansfly for folk i nord enn det var før operatørskiftet. Det har kommet varslinger fra Finnmark legeförening. De er dypt bekymret for at om det skjer noe alvorlig akutt med en pasient, kan det stå om livet til pasienten fordi vi har hatt en prosess som har ført til langt dårligere tilgjengelighet for ambulansfly enn det var før skiftet.

Når det er realiteten, bør statsråden ha en viss ydmykhet i møte med kritikken som kommer, og ikke

minst være noe mer framoverlent når det gjelder å skaffe og sikre løsninger som kan sikre at tjenesten er tilgjengelig døgnet rundt gjennom hele vinteren, og at flyene fungerer teknisk.

Jeg vil gjenta spørsmålet, som handler om faktisk å sikre pasientenes sikkerhet: Vil Høie vurdere å leie inn fly som vi av erfaring vet fungerer i tjenesten?

Statsråd Bent Høie [10:15:32]: Hovedutfordringen knyttet til beredskapssituasjonen er nå å ha mange nok tilgjengelige piloter på de stedene og basene som vi skal ha. Der foregår det forhandlinger mellom selskapet og pilotforeningen, og det respekterer jeg. Det er forhandlinger som pågår. Hvis disse drar ut i tid, vil vi vurdere å sette inn ekstraressurser, også ressurser vi henter inn utenfor Babcock, men det er noe vi som sagt vurderer nå. Allerede fra neste uke av vil det bli satt inn ekstra ressurser i form av et fly som i hovedsak også kan lande på kortbane, som fortrinnsvis vil være lokalisert i Alta, og som kan være operativt tolv timer i døgnet. Vi vurderer også tiltak utover det.

Jeg er ydmyk overfor de utfordringene helsetjenesten i nord står overfor, men jeg er ikke ydmyk overfor en representant som hadde et alternativt forslag i Stortinget som ville innebåret at en hadde stått uten luftambulansberedskap i Nord-Norge for lang tid siden, om det hadde fått flertall.

Presidenten: Då går me til neste hovudspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:16:57]: Norges og Nordens fremste akuttmedisinske miljø ligger på Ullevål. Nå vil Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen splitte opp dette miljøet, til tross for enorme advarsler gang på gang fra leger, sykepleiere og kirurger – fra fagpersonell – egentlig fra alle som utfører jobben. I årets statsbudsjett fra finansministeren er den største forpliktelsen lånet som skal brukes til å bygge nytt sykehus – en forpliktelse på 30 mrd. kr – 30 mrd. kr. Vanligvis går så store investeringer gjennom en kvalitetssikring, først i departementet, så hos finansministeren. Det ble ikke gjort av regjeringen ved denne enorme investeringen. Finansministeren anbefalte lånet, og jeg kommer til å utfordre finansministeren – og helseministeren etterpå. Men det er hyggelig å se på Bent Høie, så han kan bare vente og forberede seg!

Lederen i finansministerens eget fylkeslag, lederen i Oslo Fremskrittsparti, sa i valgkampen at en stemme på Fremskrittspartiet er en stemme for å bevare Ullevål. Førstekandidaten til Oslo Fremskrittsparti sa at en stemme til Fremskrittspartiet er en stemme for å bevare Ullevål. Fremskrittspartiet har altså gjentatt det gang etter gang. Men nå har finansministeren fra Fremskrittspartiet anbefalt oss i Stortinget å gi et lån på 30 mrd. kr

til å bygge nytt sykehus. Da er mitt spørsmål – og det er egentlig ganske illustrerende at det er Høyre som står der: Er det sånn at Fremskrittspartiet igjen har blitt overkjørt av Høyre? Eller er det sånn at finansministeren synes det er helt greit å overkjøre sine egne folk som har gått til valg på å bevare Ullevål, og overkjøre alle fagfolk på Ullevål, som mener det er svært uklokt å splitte dette miljøet?

Presidenten: Presidenten er noko i tvil om det konstitusjonelle ansvaret her, men spørsmålet er stilt til statsråd Siv Jensen, så ver så god, statsråd Siv Jensen!

Statsråd Siv Jensen [10:18:58]: Jeg tror presidenten har rett i det, for det er helt åpenbart helseministeren som skal svare på spørsmål om Oslo universitetssykehus. Men jeg kan godt svare at det budsjettet som regjeringen la frem for Stortinget, er selvfølgelig et budsjett som er godt tilpasset, og hvor vi har funnet rom for å bevilge penger til en lang rekke ulike formål, det være seg å bygge ut og styrke helsetjenestene til innbyggerne eller å bygge ut mer infrastruktur og holde fokus på konkurransekraft. Det er selvfølgelig sånn at alle statsbudsjett som kommer fra en regjering, er gjort opp av en samlet regjering.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:19:38]: Tilleggs spørsmålet går til Bent Høie, for det er helt tydelig at det er Høyre som styrer denne politikken, og ikke Fremskrittspartiet.

Fremskrittspartiet kjørte jo reklamekampanjer uken før valget om at en stemme til Fremskrittspartiet var en stemme for å bevare Ullevål sykehus, men tydeligvis kan man ikke stole på Fremskrittspartiets lovnader i en valgkamp – det har vi erfart nå i seks år. Da kan en heller stille spørsmålet til dem som faktisk har makten i regjeringen: Høyre.

Nå er det et nytt prestisjeprosjekt som skal kjøres igjennom med Høyre i førersetet. Man tvang igjennom Viken, selv om det var enorme motforestillinger mot Viken, og man ser hvilken galskap – vil jeg si – det er. Når det gjelder det som skjer på Ullevål, har et samlet fagmiljø vært veldig, veldig kritisk til det akuttmedisinske fagmiljøet. Det er utgitt en rapport som også helseministeren helt sikkert har fått. Hva sies det i denne rapporten? Jo, det blir svekket kvalitet når det gjelder akuttfunksjoner lokalt, regionalt og nasjonalt. I den samme rapporten, i hovedkonklusjonen, står det at «kvalitetstapet ved driftskonseptet framstår uunngåelig».

Hvordan tør helseminister Bent Høie å overkjøre det fremste fagmiljøet i Norge når de sier at kvalitetstapet er uunngåelig, og vi vet at det kommer til å ramme folk?

Statsråd Bent Høie [10:20:58]: Det gjør vi heller ikke, og derfor har det også vært slik at da styret i Helse Sør-Øst vedtok denne planen i juni i år, sa de at når det gjelder akuttfunksjonene på det nye sykehuset på Gaustad, skal en legge til grunn at det skal ha et befolkningsgrunnlag på 200 000, som var hovedtilbakemeldingen fra miljøet på Ullevål om hva som var viktig for å kunne opprettholde den kompetansen som de har, som alle er enige om er viktig å opprettholde også ved det nye sykehuset på Gaustad. Det andre var at en også sa at når det gjelder selve fordelingen ellers av oppgaver mellom Gaustad og Aker, er ikke det endelig bestemt, nettopp fordi det fagmiljøet fortsatt skal være med i en videre prosess i diskusjonene. Jeg er helt sikker på at en her kommer til å finne løsninger, på samme måte som en f.eks. har funnet løsninger når det gjelder fødetilbudet, som det var tilsvarende uenighet om med tanke på arbeidsfordelingen mellom Gaustad og Aker. Men det jeg registrerer, er at Senterpartiet åpenbart er imot det nye sykehuset på Aker, som jeg opplever at et samlet Oslo er for, for det er det som er konsekvensen av det som representanten her tar til orde for.

Presidenten: Det vert oppfølgingsspørsmål – først Kjersti Toppe.

Kjersti Toppe (Sp) [10:22:18]: Eg kan svara at det er ikkje konsekvensen av Senterpartiet sitt forslag.

Eg registrerer at helseministeren påstår følgjande om Oslo Universitetssykehus i Finansavisen den 2. november:

«Dette er Helse Sør-Østs byggeprosjekt, ikke Stortingets.»

Eg lurar på kva villfaring helseministeren eigentleg lever i, for regjeringa har jo bede Stortinget, i statsbudsjettet for neste år, vedta ei låneramme for nye OUS på 29,1 mrd. kr. Det er 29 000 mill. kr. Det er den største investeringa i norsk sjukehushistorie, men den einaste gongen regjeringa legg saka fram for Stortinget, seier statsråden at dette ikkje er Stortingets byggeprosjekt, men at det er Helse Sør-Øst sitt. Spørsmålet er om det var dette opposisjonspolitikaren Bent Høie meinte i 2011, då han sa at han ville flytta makta over dei viktigaste sjukehusavgjerdene frå dei ansiktslause byråkrata til folkevalde politikarar.

Statsråd Bent Høie [10:23:24]: Ja, og det har jeg fulgt opp gjennom Nasjonal helse- og sykehusplan. Den første er vedtatt av Stortinget. Det har fastsatt hvordan strukturen i Sykehus-Norge skal være. Den andre planen kommer snart, og Stortinget skal da få diskutere mye som handler om innholdet i sykehusene. Det ser jeg fram til. Det vil sikre en helt annen politisk og demokratisk forankring av utviklingen i Sykehus-

Norge, på samme måte som den forrige nasjonale helse- og sykehusplanen har gjort.

Men jeg har aldri tatt til orde for å endre måten man har ansvaret på når det gjelder investeringer mellom staten og helseforetakene. I motsetning til en del av de andre statlige investeringsprosjektene, er det helseregionene som sitter ansvarlige for investeringsprosjektene. Stortinget tar stilling til lånerammen, rett og slett fordi helseforetakene ikke har lov til å låne penger fra andre steder enn av staten.

Ansvaret for byggeprosjektet ligger i Helse Sør-Øst. Det er akkurat på samme måten som når vi bygger sykehus i Hammerfest, Molde, Stavanger, Førde, Bergen, Tromsø og alle andre steder der vi har byggeprosjekter.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:24:30]: I motsetnad til sjukehusa i dei andre byane helseministeren viste til, er det nye sjukehuset i Oslo eit sjukehus som fagfolk ikkje vil ha, og som får massiv kritikk, både når det kjem til det økonomiske, det faglege, det som gjeld regulering og det juridiske. Det er den store forskjellen. Jurist og lokalpolitikar frå helseministeren sitt eige parti, Anne Christine Kroepelien, har påpeikt at det er brot på staten sine egne utgreiingsinstruksar, bl.a. statens eigen rettleiar for sjukehusplanlegging. Det fanst ikkje ein utviklingsplan før mange år etter at prosjektet vart starta. Det finst enno ikkje ein fullstendig verksemdsplan, og det finst enno ikkje ei konsekvensutgreiing etter plan- og bygningslovens reglar.

Nektar statsråden for at tidlegfaserettleiinga er broten på desse punkta, og korleis kan i tilfelle statsråden forsvara dette?

Statsråd Bent Høie [10:25:31]: Det notatet fra lokalpolitikeren i Oslo som representanten viste til, gjør egentlig den samme feilen som representanten gjør. En tar utgangspunkt i at dette er et ordinært statlig investeringsprosjekt, som håndteres på samme måten som f.eks. de prosjektene som Statsbygg har ansvar for. Det er det ikke. Vi har en foretaksmodell i helsetjenesten som gjør at dette er annerledes. Det er der den grunnleggende feilen gjøres, både av representanten og i det notatet representanten viste til.

Så kjenner jeg meg ikke helt igjen når representanten framstiller det som at det bare er fryd og gammen rundt alle de andre byggeprosjektene jeg refererte til, og ikke noen diskusjoner. Tvert imot: Sykehusbygg og investeringer i sykehus skaper engasjement og diskusjon. De fleste av de prosjektene jeg har referert til, er det ulike syn på. Skal vi bygge sykehus i Norge, skal befolkningen i Oslo ha helsetjenester som de har behov for, er vi fak-

tisk nødt til å komme i gang med dette prosjektet. Senterpartiets forslag om å utsette dette vil gå alvorlig ut over befolkningen, ikke bare i Oslo, men også i resten av Norge.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:26:44]: Rødt vil, som flertallet i Oslo bystyre, bygge ut Aker som lokalsykehus for hele Groruddalen, og ikke minst bevare Ullevål sykehus, noe et samlet fagmiljø støtter oss i. Det er fordi de ser at Bent Høies plan innebærer at man kløyver akuttsykehuset Ullevål i to og deler miljøet mellom Aker og Gaustad, som vil si at alvorlig og kritisk syke, døende pasienter blir fraktet langs ring 3 mellom to forskjellige akuttmiljøer og to forskjellige sykehus. Det er én tydelig melding: Ikke bryt den akuttmedisinske kjeden som i dag er samlet på ett sted, nemlig på Ullevål. Det er derfor et samlet fagmiljø på det sterkeste advarer mot Bent Høies planer.

Kan Bent Høie gå inn for en så stor investering som 29 mrd. kr uten at alternativet, nemlig å bygge ut Aker og bygge nytt på Ullevål, er tilstrekkelig utredet?

Statsråd Bent Høie [10:27:52]: Det er tilstrekkelig vurdert, og vi vet konsekvensene av det alternativet. Det å bygge et samlet, nytt sykehus på Ullevål, å samle regionsykehusfunksjonene der og flytte fra Rikshospitalet, vil koste opp mot 12 mrd. kr mer og ta mange år ekstra å bygge ut.

Det det kan høres ut som om representanten tar til orde for, er å bygge et helt nytt sykehus på Aker uten at noen ansatte som i dag er på Ullevål, flytter med – selv om befolkningen flyttes til Aker. Det vil være ganske dramatisk for resten av Norge, for det betyr at Oslo på ny vil drenere resten av Norge for kompetanse som det er mangel på. De vil da flytte til Oslo, begynne å jobbe på et helt nytt sykehus, og man vil få ytterligere en utfordring knyttet til rekruttering i resten av Norge. Det er en modell som det godt kan være at noen Oslo-politikere synes er besnærende, men for Stortinget, som har ansvar for hele landet, vil jeg advare veldig sterkt mot en slik løsning.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:29:00]: Det er med respekt å melde ikke korrekt, for å si det litt pent og parlamentarisk. Naturligvis, når man flytter bydelene Grorud, Stovner, Alna og Bjerke endelig tilbake til Aker som lokalsykehus, må også personell flyttes med tilbake til det sykehuset for å betjene den nye bydelstrukturen som vi skal få i Oslo. De ønsker å slippe å bli sendt som kaste-

baller mellom Ahus, Ullevål og andre sykehus. De vil ha Aker som sitt lokalsykehus.

Jeg hører at statsråden ikke går inn på de tunge innvendningene fra et samlet akuttmedisinsk fagmiljø, det fremste vi har i landet vårt, og som vi er helt avhengig av å ha på ett sted samlet. Ved en større katastrofe, ved et større terroranslag, ved større ulykker, må vi ha én dør inn, hvor samtlige profesjoner er samlet på ett sted og umiddelbart kan redde liv og helse. Miljøet skal nå kløyves i to og deles mellom to sykehus. Hvordan kan det være mer forsvarlig enn dagens samlede løsning på Ullevål sykehus?

Statsråd Bent Høie [10:30:09]: Representanten gir her en beskrivelse som ikke er korrekt. I dag er miljøet kløyvd i to – mellom Ullevål og Rikshospitalet. Det gjør at i Oslo fraktes livstruede syke pasienter mellom to sykehus i en kritisk fase. For å si det sånn: Hvis jeg får hjer- neslag, håper jeg at jeg er hjemme i Stavanger, for det er det sykehuset som raskest gir hjelp og oppfølging på det området. I Oslo kan man risikere å komme på feil sted, rett og slett fordi fagmiljøet er delt mellom to steder. Det prøver man selvfølgelig å kompensere for mest mulig, men det er en utfordring – ikke bare for Oslos befolkning, men også for resten av Helse Sør-Østs befolkning – at de regionale funksjonene som også noen ganger er tidskritiske, er delt mellom to sykehus. Det er nettopp det vi får rettet opp i med dette. Samtidig vil man ta vare på traumemiljøet, som i dag er på Ullevål. Det skal flytte til Gaustad, og der jobber man nå for å sikre at nettopp det skal skje. Ikke minst er befolkningsgrunnlaget viktig, og vi har allerede slått fast at det skal ha 200 000 som grunnlag.

Presidenten: Sheida Sangtarash – til oppfølgings- spørsmål.

Sheida Sangtarash (SV) [10:31:28]: Når det gjelder alle spørsmål om fagmiljøer, må jeg først få gjøre rede for hva jeg mener med fagmiljøer. Da mener jeg faktisk dem som jobber direkte med pasientene. Vi har sett at traumemiljøet på høring til statsbudsjettet uttrykte sin bekymring, likevel skriver statsråden i sitt svarbrev til representantforslaget som foreligger nå, at fagmiljøet har blitt hørt. Da vil jeg spørre statsråden: Hvem utgjør fagmiljøet for Bent Høie? Og hvorfor er det så ulik oppfatning av virkeligheten i denne saken?

Statsråd Bent Høie [10:32:08]: Fagmiljøet har blitt hørt på to områder. Det ene er hovedinnvendingen de hadde i en tidligere fase, nemlig at de hadde behov for et befolkningsgrunnlag på 200 000 for å opprettholde traumefunksjonene. Det har de blitt hørt på. Det er nå

vedtatt at det skal legges til grunn for akuttmottaket på Gaustad.

De er også blitt hørt ved at det ikke er trukket noen endelige konklusjoner om arbeidsdelingen mellom Gaustad og Aker, der skal det være en videre prosess. En kan ikke hevde at en ikke er hørt, så lenge det ikke er trukket noen konklusjoner, men hvis en mener at en skal ha et nytt, stort akutt sykehus på Aker uten at noen av dem som jobber akutt med disse pasientene i dag, skal flytte med til Aker, betyr det, som jeg sa i mitt forrige svar, at en i realiteten sier at disse personene skal hentes fra sykehus i andre deler av landet, og det vil jeg advare veldig sterkt imot. Den type erfaringer hadde en når en bygde Ahus og ikke fikk flytte folk fra Oslo universitets- sykehus over dit, selv om en del av befolkningen flyttet over. Det gikk ut over rekrutteringen til sykehus i resten av Norge.

Presidenten: Sheida Sangtarash – til oppfølgings- spørsmål.

Sheida Sangtarash (SV) [10:33:11]: Det som skjer i Ullevål-saken, er den korteste veien til folks opplevelse av avmakt. Når både folkelig engasjement og fagmiljøer blir ignorert, og når statsråden til og med signaliserer at lokaldemokratiet i Oslo bystyre ikke vil ha noen betydning, da lurer jeg faktisk på hvorfor det har så liten betydning hva folkets mening i Oslo og de folkevalgtes mening i bystyret i Oslo betyr.

Statsråd Bent Høie [10:33:43]: Det har hatt stor betydning. Det er jo det som er en av hovedforklaringene på at denne løsningen er valgt. Det var Oslo kommunes høringsuttalelse den gangen planene var å bygge et gigantisk sykehus på Gaustad, som gjorde at en endte opp med denne løsningen. Det var flertallet i Oslo by- styre som pekte på den løsningen en nå går for. Ved alle korsveier der denne saken har vært ute på høring, har Oslo bystyre støttet denne løsningen, og ikke bare det, de har også satt i gang byggingen av en storbylegevakt på Aker som følge av denne løsningen. Brukerutvalget ved Oslo universitetssykehus støtter denne løsningen. Brukerutvalget i Helse Sør-Øst støtter denne løsningen. Så framstillingen av at her er det ingen som har blitt hørt, at dette ikke er forankret, er feil. Det er ett fagmiljø som nå er veldig kritisk, og det har vi sagt at det tar vi på største alvor. Derfor er det ikke trukket konklusjoner innenfor det fagområdet ennå. Der er det fortsatt en på- gående prosess, sånn at en er sikker på at når konklusjonene trekkes, er alle synspunkter hørt.

Presidenten: Me går til neste hovedspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:35:03]: På opp- drag frå regjeringspartia, saman med Arbeidarpartiet

og Kristeleg Folkeparti, blei det starta ei utgreiing av korleis ei skattlegging av grunnrenta i havbruksnæringa skal utformast.

Dette er jo den næringa som går best i heile landet, og som opplever superprofitt med utgangspunkt i bruk av fellesskapet sine fjordar og kystar. Ulltveit-Moe-utvalet er einstemmig i at det er rett og rimeleg med ei skattlegging som gjer at superprofitten som laksenæringa i dag nyt, kjem kystsamfunna og fellesskapet til gode. NHO, LO, kommunar og professorar er einstemmige i at næringa nyt godt av Noregs fantastiske havområde, og fellesskapet får marginalt tilbake for det. Det har no blitt ei gåvepakke frå fellesskapet som har akkumulert enorme rikdomar på nokre få hender.

Ueinigheita i utvalet er om korleis skattlegginga skal utformast. Eg synest begge modellane kan fungere; det viktigaste for SV er at rikdom frå fellesskapet sine ressursar skal kome kystsamfunna og fellesskapet til gode. Våre felles naturressursar skal aldri få lov til å bli ei mjølkeku berre for dei få – dei skal kome alle til gode. Det er akkurat sånn vi har gjort det med olja og vasskrafta.

Men regjeringspartia ser ikkje fellesskapet sine interesser, heller ikkje i denne saka, dei forsvarer ikkje interessene til barn og ungdom og eldre som dagleg merkar på kroppen effekten av dårleg kommuneøkonomi med dårlege tilbod og låg bemanning. Dei forsvarer verken vanlege folk sine interesser eller kystsamfunna sine interesser. Derimot forsvarer dei milliardærane sine interesser. Endå ein gong er det den økonomiske eliten som skal få ein stadig større del av kaka. Til og med Dagens Næringsliv støttar innføring av grunnrenteskatt, ei avis som ikkje akkurat kan kallast eit sosialismens talerøyr. Dei seier at å skattleggje den ekstraordinære profitten i desse selskapa ikkje er kommunisme, men marknadsøkonomi i praksis.

Så statsråd Siv Jensen: Kvifor blei dette utvalet sett ned i utgangspunktet?

Presidenten: Her beveger me oss igjen inn i finansministeren sitt uavgrensa konstitusjonelle ansvar, men – statsråd Jensen, ver så god!

Statsråd Siv Jensen [10:37:21]: La meg først få lov til å si at jeg er enig med representanten Knag Fylkesnes når det gjelder betydningen som denne næringen har – for kystsamfunnene, for verdiskaping, for næringsutvikling, for eksportinntekter og for skatteinntekter. Det er en viktig næring, som vi må behandle med det største alvor, og denne regjeringen er opptatt av å sørge for at vi har gode og konkurransedyktige rammebetingelser for å drive næringsvirksomhet i Norge.

Når det gjelder Havbruksskatteutvalget, så ble det satt ned med en forhistorie. Det begynte med et forslag fra SV, som ønsket å innføre en produksjonsavgift. Det

ville etter manges oppfatning være en uheldig måte å skattlegge på, rett og slett fordi det ikke ville tatt hensyn til om selskapene gikk med underskudd eller overskudd, men det resulterte altså i at et flertall på Stortinget ba regjeringen sette ned et utvalg. Det gjorde regjeringen. Vi fikk utredningen, den offentlige utredningen, på mandag. Da jeg tok imot den, understreket jeg – punkt én – næringens betydning og – punkt to – betydningen av at verdiene som skapes i denne næringen, skal komme befolkningen til gode på ulike måter, og at vi selvfølgelig også skal ivareta kystsamfunnenes interesser. Men jeg sendte den ut på høring uten at regjeringen hadde tatt stilling til innholdet i den. Det er en helt normalt praksis over mange, mange år at offentlige utredninger går ut på høring.

Det er riktig som representanten sier, at tre av regjeringspartiene har uttrykt seg veldig tydelig imot en slik måte å skattlegge næringen på. Men nå er den altså ute på høring, slik at vi kan få innspill, synspunkter og tilbakemeldinger både fra flertallets anbefaling og fra mindretallets anbefaling.

Men jeg kan i hvert fall forsikre representanten om at denne regjeringen tar kystsamfunn og vanlige folks interesser på alvor. Det er nettopp derfor ni av ti kroner over statsbudsjettet går til å trygge innbyggernes interesser.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:39:28]: På meg verkar det som om statsråden her er open for at sjølv om regjeringspartia på landsmøta sine har vedtatt at ein ikkje skal innføre ein sånn type skattlegging, så kan regjeringa vere open for det. No skal det sendast ut på høyring. Det er altså eit ope spørsmål, og det er jo interessant. For dette forslaget var jo opphavleg statsråd Siv Jensen sitt, og det utvalet kom fram til, er ein slags kombinasjon av Siv Jensen og Knag Fylkesnes sine forslag – ei blanding av produksjonsavgift og overskot på skatt.

Da er spørsmålet til statsråden: Er det potensial for at regjeringa kan gå inn for å innføre ei skattlegging av den superprofitten som næringa opplever, med bakgrunn i at dei bruker fellesskapet sine ressursar, og at dette vil kome kystsamfunna og fellesskapet til gode?

Statsråd Siv Jensen [10:40:21]: Det er formelt sånn at en statsråd svarer for Stortinget og ikke for partiers landsmøter. Det betyr at når Stortinget har bedt regjeringen om å sette ned et utvalg, så plikter jeg å følge opp det og komme tilbake til Stortinget, i tråd med det vedtaket som Stortinget har gjort. Jeg har blitt bedt om å komme tilbake med en sak om dette våren 2020, og det har jeg tenkt å gjøre.

Hva innholdet i den saken blir, har ikke regjeringen tatt stilling til, men som jeg sa i mitt forrige svar: Tre av regjeringspartiene har uttrykt sterk motstand mot det

te. Men vi må altså gå igjennom det – synspunktene til partiene, synspunktene fra høringen – før regjeringen konkluderer og kommer tilbake til Stortinget, i tråd med det vedtaket som Stortinget har fattet.

Presidenten: Det vert opna for oppfølgingsspørsmål – først Torgeir Knag Fylkesnes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:41:12]: Dette er jo eit veldig interessant svar.

Oppfølgingsspørsmålet mitt går til fiskeriminister Nesvik. For samtidig som regjeringspartia skyt ned at den mest lønsame næringa av dei alle i Noreg, oppdrettsnæringa, skal oppleve ei auka skattlegging fordi dei bruker ressursane til fellesskapet, går regjeringspartia inn for at det skal innførast ei grunnrenteskattlegging i fiskeria – der er det greitt. Det er ikkje greitt å ta det der det er størst profitt, men for folk langs kysten, sjarkfiskarar osv., skal det innførast ei grunnrenteskattlegging i form av at ein del av kvotene ved strukturering skal tilfalle ein kvotebank, osv., med ein proveny – som er ei form for grunnrente – til staten.

Kan statsråd Nesvik prøve å forklare Stortinget kvifor ein ikkje skal skattleggje dei aller rikaste i havnæringane, men at ein derimot skal skattleggje dei minst lønsame av alle havnæringane?

Statsråd Harald T. Nesvik [10:42:15]: Først av alt er det ikkje riktig, det representanten Knag Fylkesnes sier om at havbruksnæringa ikkje beskattes. Nøkkeltall for 2018 viste nettopp at næringa hadde en beskatning på 5,5 mrd. kr, og i tillegg kommer Havbruksfondet. Så det er ikkje riktig at man ikke beskattes.

Når det gjelder det som har med kvotebeholdning knyttet til strukturkvoter å gjøre: Det er fordi man i forbindelse med at man har strukturert, bl.a. har fått et tilbud om at man, dersom man får 15 år ekstra, får en avkorting for det som går inn i en kvotebeholdning, som man må kjøpe ut, slik at man f.eks. har mer midler knyttet til de ressursene som det offentlige bruker i forbindelse med forvaltning, kontroll osv. Så vi anser ikke dette som en grunnrentebeskatning, men rett og slett som en betaling fordi man får høste slik man gjør.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:43:15]: Det understrekar jo litt av poenget vårt – dei aller rikaste skal ikkje skattleggjast, men for vanlege fiskarar langs kysten skal ein derimot innføre ei skattlegging. Berre for å hente tala frå utgreinga til Ulltveit-Moe-utvalet: Av grunnrenta er det berre 3 pst. som utvalet meiner er skattlagde. Eit samla utval – alle aktørane, og det er folk frå NHO, LO og kommunane, det er professorar osv. –

meiner at her er det underskattlagt. Men når det gjeld fiskeri, ser ein ikkje den same superprofitten. Ein ser ikkje det same grunnlaget for at fellesskapet skal få meir igjen, fordi ein har ei naturleg skattlegging ved at verdiane kjem fellesskapet til gode.

Så spørsmålet tilbake er av reint prinsipiell karakter: Korleis kan statsråden som fiskeriminister sitje og sjå på at ein frå staten si side driv ei så skeiv fordeling mellom dei som har mykje, og dei som har lite?

Statsråd Harald T. Nesvik [10:44:21]: Når det gjelder det beskatningsmessige, ligger det konstitusjonelle ansvaret hos finansministeren, så jeg skal prøve å holde meg til det fiskeripolitiske. Når det gjelder havbruksnæringa, vil jeg gjenta: Havbruksnæringa betaler betydelige summer inn til det offentlige, både gjennom Havbruksfondet og gjennom den bedriftsbeskatninga man har. I 2018 var det 5,5 mrd. kr, som nøkkeltallene viser. I tillegg gjør man enormt mye også ute i befolkninga. Grunnrentebeskatning er knyttet til superprofitt, som følger av de vilkårene man opererer under, og er basert på et overskudd.

For regjeringens del er det faktisk slik at når det gjelder kvotebeholdninger, er det struktur mellom de forskjellige fartøyene, altså rederiene, som gjør at man får en avkorting for å være med og betale til nettopp det fellesskapet som representanten Knag Fylkesnes viser til – betale for utgifter knyttet til forvaltning, kontroll osv.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgingsspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [10:45:44]: Mitt oppfølgingsspørsmål går til finansministeren, og det handler om utvalgets rapport.

Dette utvalget ble satt ned, og det støttet også Arbeiderpartiet. Mandatet og sammensetninga får regjeringa svare for. Nå har vi uansett et resultat, man har et forslag, et flertall og et mindretall. Jeg tenker det vil være veldig klokt å få diskutert dette på en ordentlig måte i Stortinget.

For Arbeiderpartiet er det grunnleggende at fellesskapets ressurser også skal gi noe tilbake igjen til fellesskapet. Man får muligheten til å bruke av en ressurs, av arealer. Da skal det også gis tilbake. Ikke minst skal det gis tilbake til lokalsamfunnene. Jeg har ikkje hørt noe fra regjeringa om hva man ønsker å gjøre for å sikre kommunene, som faktisk stiller arealer til disposisjon. Hvordan skal man sikre dem? Jeg har bare hørt at man skal legge dette i en skuff.

Mitt spørsmål er: Hva ønsker regjeringa å gjøre for å sikre at kommunene får et fast og forutsigbart vederlag for å stille arealer til disposisjon?

Statsråd Siv Jensen [10:46:52]: Fra regjeringens side har vi ikke konkludert når det gjelder den offentlige utredningen som kom mandag. Det vi derimot har gjort, som jeg nettopp har svart på, er å sende den ut på høring, slik at alle som har synspunkter på flertallets og mindretallets anbefalinger i den offentlige utredningen, skal komme til orde, og at det skal danne grunnlaget for de vurderingene som regjeringen skal gjøre før vi kommer tilbake til Stortinget med vår innstilling.

Tre av regjeringspartiene har vært veldig tydelige på at de mener dette er et dårlig forslag. Det må selvsagt også regjeringen ta med seg når vi skal drøfte helheten i dette. Men det har aldri vært tema, verken når det gjelder Stortingets forutsetninger for å sette ned dette utvalget eller utvalget selv, at dette ikke skal tilfalle kommunene. Snarere tvert imot tror jeg alle mener at det skal det på egnet måte.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgingsspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [10:47:54]: Jeg skjønner jo at det kan være krevende for finansministeren å svare på dette med tanke på hva man har av vedtak i ryggen fra landsmøter osv. Men dette utvalget er uansett satt ned, de har kommet med en anbefaling, både et flertall og et mindretall har kommet med sine anbefalinger for å sikre at fellesskapet får flere ressurser. Samme dag som man sier man skal sende dette ut på høring, sier representantene for regjeringspartiene at dette må legges i en skuff, dette er ikke en debatt man ønsker i det hele tatt. Da blir det lett å tenke at dette egentlig bare er en skinnprosess.

Mitt spørsmål til statsråden er: Kan man forstå at denne prosessen nå blir omtalt og oppfattet som en ren skinnprosess?

Statsråd Siv Jensen [10:48:42]: La meg først si at det ikke er krevende for meg i det hele tatt å stå og svare på spørsmål om dette. Finansministeren følger opp det vedtaket Stortinget har fattet. De har bedt oss om å sette ned et ekspertutvalg, og det har vi gjort. Nå foreligger den offentlige utredningen. I tråd med mange års praksis sendes offentlige utredninger ut på høring sånn at alle skal kunne uttale seg som en del av demokratiprosessen i det norske samfunn. Så er det helt riktig at de ulike partiene har ulike standpunkt i denne saken, tre av regjeringspartiene har vært veldig tydelige på at dette er de ikke for. Men i opposisjonen spriker det jo tilsvarende mye. Jeg har vondt for helt å se hvordan opposisjonen skal kunne samle seg om et felles svar i dette spørsmålet. Jeg tenker at vi får debatten om dette når regjeringen kommer til Stortinget med sine forslag og anbefalinger.

Presidenten: Me går vidare til neste hovudspørsmål.

Hadia Tajik (A) [10:49:54]: Spørsmålet mitt går til finansministeren.

Som finansministeren er godt kjend med, har dessverre sysselsetjinga i Noreg sokke over tid. Me har no ein sysselsetjingsgrad som er på rett over 70 pst., og det betyr at godt over kvar fjerde nordmann i arbeidsfør alder står utanfor arbeidslivet. Me har sett at det har vore noko vekst det siste året, men veksten har vore svak. Eg er sikker på at finansministeren er einig med meg i at me bør gjera alt me kan for at fleire av desse skal kunna få jobb og verta til noko av det vakraste som finst, nemleg økonomisk frigjorde menneske og skattebetalarar.

Menneske som står utanfor arbeid, finst over heile landet, så då må me sørgja for at det vert skapt arbeidsplassar over heile landet. Dette var eit viktig prinsipp for den raud-grøne regjeringa, og det førte til at omtrent 65 pst. av jobbveksten på den tida kom utanfor Oslo og Akershus. Under dagens regjering ser me av tala at fram til 2018 har under halvparten av jobbveksten kome i fylke utanfor Oslo og Akershus.

Spørsmålet mitt er ganske enkelt. Eg har lyst til å finna ut kva finansministeren synest om dette. Er det, slik ho ser det, rett for landet vårt at mesteparten av jobbveksten skjer i berre to fylke?

Statsråd Siv Jensen [10:51:20]: La meg først si at jeg er helt enig med representanten Tajik i betydningen av at flest mulig av dem som er i arbeidsfør alder, skal komme i jobb. Derfor har denne regjeringen satt i gang inkluderingsdugnaden, nettopp fordi vi må se på hvilke virkemidler vi har tilgjengelig for å legge til rette for at flest mulig kommer over hindrene som er der av ulike årsaker, fra f.eks. en uføresituasjon og inn i arbeidslivet. Men det handler også om vår evne til å kvalifisere ungdommene våre, sørge for at flest mulig av ungdommene fullfører videregående utdanning, sånn at de er kvalifisert for å delta i et arbeidsliv som stiller veldig strenge krav til kompetanse.

Jeg er også enig i at det er viktig at vi legger til rette for at det skapes arbeidsplasser over hele landet, men det har å gjøre med rammebetingelser. Det er derfor denne regjeringen er opptatt av å ha et konkurransedyktig skattesystem, i motsetning til Arbeiderpartiet, som går til valg på å skjerpe skattene. Det er derfor denne regjeringen har styrket samferdselsbudsjettet med 80 pst. siden vi kom i regjering, fordi vi vet at transportkostnadene betyr noe for næringslivet, særlig ute i distriktene. Det er derfor vi satser på forskning og utvikling, og det er derfor vi legger til rette for at arbeidsmarkedet skal fungere bedre.

Men en ting som er like viktig som å legge til rette for at veksten kommer over hele landet, er at veksten kommer i det private næringsliv. Tallene vi ser nå, er gledelige. Av de 50 000 som er kommet i jobb det siste året, er fire av fem sysselsatt i privat næringsliv. Det er bra. Vi skal fortsette å gjøre mer av det vi gjør. Nå går det godt i landet. Det går godt over hele landet. Veksten kommer i de aller fleste næringer. Den er bredt anlagt. Sysselsettingen er på vei opp, og arbeidsledigheten er på et rekordlavt nivå. Det skal vi glede oss over.

Hadia Tajik (A) [10:53:14]: Det er mange ting å glede seg over, og det går godt i norsk økonomi. Difor er det forstemmende å sjå at finansministeren ikkje har nokon gode svar på korleis ho skal sikra jobbveksten ute i distrikta. Det finansministeren gjer, er å visa til rammevilkår. Ho viser til kutt i formuesskatten, som ikkje har hatt nokon dokumentert effekt når det gjeld å skapa fleire arbeidsplassar, noko ho sjølv har innrømt. Dei tala eg viste til i mitt førre spørsmål, stoppa ved 2018, men tala for 2019 så langt, samanlikna med same tid i fjor, er endå verre. Då var det berre 35 pst. av jobbveksten som skjedde utanfor Oslo og Akershus, altså heile 10 prosentpoeng lågare enn tidlegare. Me som kjem frå plassar der det er både fjord og fjell, klarer ikkje å unngå å sjå at regjeringa har klart å slå sin eigen distriktsfiendtelege politikk på sysselsetjingsvekst.

Eg vil spørja finansministeren: Når de ikkje har klart å få det til fram til no, men snarare tvert imot har svekt sysselsetjingsveksten i distrikta, kvifor skal me tru på dykk no?

Statsråd Siv Jensen [10:54:16]: Jeg deler ikke den virkelighetsbeskrivelsen. Alle fakta vi har tilgjengelig, viser at veksten i norsk økonomi er bredt anlagt, kommer i alle næringer og over hele landet. Det er også sånn at mange av distriktsfylkene har den laveste arbeidsledigheten. Det er et tegn på at folk er i jobb. Det er i hvert fall en forutsetning for at vi skal klare å skape flere arbeidsplasser, flere bedrifter, at rammebetingelsene er gode. Da betyr skattepolitikken noe, selv om Arbeiderpartiet later som det ikke betyr noe. Da betyr vår evne til å investere i infrastruktur noe. Det er to ting bedriftene er opptatt av når jeg møter dem. Det ene de snakker om, er skatt, og det andre de snakker om, er samferdsel. Denne regjeringen leverer på begge deler fordi vi vet at dette betyr noe for rammebetingelsene for å ville investere kapitalen sin i Norge. Da må vi legge til rette for at kapitalen blir investert her og ikke i våre naboland, for det er her vi vil at bedriftene skal fødes, og det er her vi vil at veksten i sysselsettingen skal komme.

Presidenten: Det vert opna for oppfølgingsspørsmål – først Hadia Tajik.

Hadia Tajik (A) [10:55:22]: Eg berre registrerer at finansministeren ikkje deler mi bekymring for arbeidsplassane i distrikta. Det er no sånn at over 10 000 arbeidsplassar har gått tapt i 120 småkommunar frå 2015 til 2018. Det er altså fleire kommunar som rett og slett går i minus.

No er det sånn at det er ikkje berre det sentrale austlandsområdet som er eit kjenneteikn for størsteparten av dei nye jobbane som kjem. Det andre kjenneteiknet er at veldig mange av dei nye jobbane går til innleigd utanlandsk arbeidskraft. Det burde bekymra regjeringa at innleigebuken i industrien er tilbake på nivået før oljeprisfallet, samtidig som produksjonen ikkje er det. Det betyr at ein har hatt ein kraftig nedgang i talet på eigne tilsette. Det me no ser, er strukturelle endringar i industrien, som ikkje berre handlar om at me har ein annan konjunktursituasjon. Spørsmålet mitt til finansministeren då er korleis ho vil sikra at sysselsetjingsveksten ikkje fortset å gå i så stor grad til nettopp innleigd utanlandsk arbeidskraft som det me ser i dag.

Statsråd Siv Jensen [10:56:22]: Spørsmålet om innleie av arbeidskraft må nesten rettes til rette statsråd. Jeg deler fortsatt ikke virkelighetsbeskrivelsen til Hadia Tajik. De aller fleste som er sysselsatt i Norge i dag, er i fast stilling. Det er en politikk som vi er enige om at vi skal ha.

Når representanten bruker statistikk på den måten som hun gjør, hopper hun jo elegant bukk over det som skjedde i 2014, nemlig oljeprisfallet, som fikk ganske dramatiske konsekvenser for en lang rekke bedrifter og ansatte på hele Sør- og Vestlandet. Det er klart at det hadde konsekvenser.

Denne regjeringen satte inn umiddelbare tiltak, som bidro til at vi i løpet av ganske kort tid kom oss gjennom konsekvensene av oljeprisfallet. Nå har norsk økonomi vært i vekst, i oppgang, siden 2017, noe som altså har gitt oss rekordlav ledighet og høy sysselsetting. Det gjør at vi nå må bruke mulighetene til å legge til rette for at flere av dem som er utenfor arbeidslivet, kommer inn. Og da er vår henstilling til bedriftene når de trenger arbeidskraft: Ring Nav, ikke bemanningsbyråene.

Presidenten: Hadia Tajik – til oppfølgingsspørsmål.

Hadia Tajik (A) [10:57:34]: Finansministeren er tydeligvis ikkje einig i at det er eit problem at sysselsetjingsveksten først og fremst har vore i Oslo og Akershus. Ho er heller ikkje einig i at innleige ser ut til å vera eit problem for delar av industrien i Noreg i dag.

Finansministeren seier at ein har høg sysselsetjing i Noreg, men sanninga er òg at me manglar minst 50 000 fleire i jobb for berre det å nå snittet for dei siste ti åra. Det vil eg seie ikkje er spesielt imponerande. Når ein

rekner eit snittal, er det jo både gode og dårlege år ein tek med. Då er det etterdønningar både frå finanskrisa og oljeprisfallet kombinert med høgkonjunktur. Likevel ligg altså høgreregjeringa under snittet.

Når me samtidig alle er einige om at det går godt i norsk økonomi, korleis vil då finansministeren forklara at regjeringa likevel ikkje får det til når konjunkturane er på lag? Kvifor ligg me då godt under snittet på sysselsetjing likevel?

Statsråd Siv Jensen [10:58:34]: Nok en gang er Arbeiderpartiet i ferd med å prøve å snakke om en situasjon som egentlig ikke er der. Ja, vi er enige om at veksten i sysselsettingsandelen har vært en utfordring gjennom mange år. Men den er altså relativt bra i Norge sammenlignet med mange andre land, selv om det selvfølgelig er en mager trøst.

Hovedutfordringen i vårt arbeidsmarked nå, med så lav arbeidsledighet og en sysselsetting som stiger, er at mange av bedriftene våre mangler kvalifisert arbeidskraft. Da er det utrolig viktig å legge til rette for et samspill mellom norske myndigheter og bedriftene, slik at de tør å gi flere mennesker som har vært langvarig på ut-siden av arbeidsmarkedet, en mulighet til å komme inn. Nettopp derfor har vi satt så mange ressurser inn på inkluderingsdugnaden, for det er helt avgjørende for at folk som enten har et hull i CV-en eller en utfordring med rus, en psykisk lidelse eller et eller annet problem, skal ha muligheten til å bli sett og vise sin arbeidsevne i norsk næringsliv.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:59:55]: Senterpartiet mener at det er Stortinget som skal styre arbeidsmarkedet. Vi skal ha full sysselsetting, vi skal ha norske lønns- og arbeidsvilkår. Det er kjernen i vår Samholds-Norge-modell istedenfor et Forskjells-Norge.

Ukontrollert arbeidsinnvandring fra land med elendige lønns- og arbeidsvilkår endrer det norske arbeidsmarkedet og arbeidslivet radikalt i dag. Stadig flere yrkesgrupper erfarer det. Mitt spørsmål er: Mener finansministeren at ukontrollert arbeidsinnvandring legger til rette for større eller mindre inntektsforskjeller mellom folk som bor i Norge?

Statsråd Siv Jensen [11:00:46]: Jeg tror ingen er for ukontrollert arbeidsinnvandring, og jeg er ikke helt sikker på hvor representanten har det fra at vi har ukontrollert arbeidsinnvandring til Norge. Det som faktisk skjedde i forbindelse med oljeprisfallet i 2014, var at veldig mange som hadde arbeidsinnvandret til Norge, forlot Norge fordi arbeidsplassene forsvant. Nå er vi på

vei inn i en situasjon igjen, som jeg nettopp svarte representanten Hadia Tajik, hvor mange bedrifter melder om at de mangler kvalifisert arbeidskraft. Og så er spørsmålet: Hva gjør de da? Regjeringen oppfordrer dem til å ta del i inkluderingsdugnaden og bidra til at mange av dem som lenge har vært utenfor det norske arbeidsmarkedet, får en anledning til å komme inn, og at de velger den veien fremfor å rekruttere arbeidskraft utenfra.

Men når det er sagt, er det aller viktigste at vi skal ha ordnede arbeidsvilkår for ansatte i Norge, enten de kommer fra det ene eller det andre landet. Det mener jeg vi legger til rette for gjennom ordningene vi har lagt opp i arbeidslivet.

Presidenten: Me går vidare til neste hovudspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [11:02:07]: Siv Jensen – og Framstegspartiet – har sidan ho vart finansminister, både auka avgiftsnivået i Noreg og innført nye avgifter, og har sett i gang prosessar for å innføra nye skattar. Fiskeri og oppdrett er viktige og lønsame distriktsnæringer. Regjeringas reaksjon er eit ønske om å dra ein større del av verdiskapinga inn i statskassa. Særleg gjeld dette auka statleg skatt på bruk av naturressursane.

For fiskeri er det alt føreslått av regjeringa å innføra ein ekstra, statleg snikskatt i form av noko ein kallar statleg kvotebank. Det er i realiteten ei «snikskattifisering» av fiskerinæringa. For oppdrett er det nettopp gjennomført ei offentleg utgreiing, som konkluderer med to ting: at oppdrettsnæringa i Noreg skal påleggjast ein ny, statleg ekstraskatt på 40 pst., og at ein skal ta pengar som i dag går til kystkommunane, og omprioritera til fordel for staten.

Spørsmålet er om statsråden vil sikra føreseielegheit og stabilitet for næringa og oppdrettskommunane. Ønsker ein at ein stor del av verdiskapinga skal verta liggjande igjen i kystkommunane, eller skal dette overførast til fordel for statskassa? Det andre er korleis ein ser på det å ha ei hardare statleg skattlegging av bruk av naturressursar òg for distriktsnæringane.

Eg skal gjera spørsmålet enkelt og konkret: Er statsråden og ikkje minst partileiaren i Framstegspartiet, Siv Jensen, for eller imot ein ny, statleg ekstraskatt for oppdrettsnæringa?

Statsråd Siv Jensen [11:03:55]: Jeg har i realiteten svart på alle de spørsmålene som kom fra representanten Pollestad i dette innlegget. Vi har tatt imot en offentlig utredning, som nå er sendt på høring i tråd med helt vanlig praksis. Jeg har også redegjort for at tre av regjeringspartiene, inkludert mitt eget, har gitt tydelig uttrykk for at dette er de imot. Men jeg har som finans-

minister fått et oppdrag fra Stortinget om å sette ned dette utvalget og komme tilbake til Stortinget våren 2020 med regjeringens foreslåtte anbefalinger.

Det jeg kan forsikre representanten Pollestad om, er at både jeg og regjeringen er opptatt av at vi skal ha konkurransedyktige rammebetingelser for alle næringer som opererer i Norge – enten det er ordinært fiskeri, havbruk eller andre næringer, så skal de ha gode rammebetingelser. Det handler selvfølgelig om skatt, det handler om infrastruktur, det handler om forskning og utvikling, det handler om hvordan vi legger opp hele utdanningssystemet vårt, det handler om rammebetingelser, og det handler om forutsigbarhet. Det å legge til rette for forutsigbare og konkurransedyktige rammebetingelser har denne regjeringen gjort helt siden den tiltrådte i 2013. Det kommer vi til å fortsette med, uavhengig av hva offentlige utvalg anbefaler denne regjeringen å gjøre.

Geir Pollestad (Sp) [11:05:11]: Det kan godt vera at finansministeren meiner å ha svart på spørsmålet om ho er for eller imot ny, statleg ekstraskatt for oppdrettsnæringa. Me har tidlegare i dag sett ei ganske rørende einighet mellom SV og Framstegspartiet i denne salen om det same spørsmålet. Men det er jo ei kjensgjerning at kommunane er veldig opptekne av dei pengane dei i dag får frå Havbruksfondet, og føler på den usikkerheita som denne prosessen har sett i gang. Utgreiinga gjev svar på korleis desse tinga kan gjennomførast, men ein må kunna forventa at finansministeren har ei prinsipiell tilnærming til spørsmålet om ein ønskjer ei grunnrenteskattlegging på oppdrettsnæringa, og ikkje minst om ein ønskjer at kommunane skal sikrast ein minst like stor del av inntektene frå oppdrettsnæringa, slik tilfellet er i dag.

Statsråd Siv Jensen [11:06:09]: For det første oppfattet ikke jeg noen rørende enighet mellom SV og Fremskrittspartiet i replikkvekslingen som var mellom representanten Knag Fylkesnes og meg – snarere tvert imot, vil jeg si. For det andre er også jeg opptatt av at kommunene skal ha forutsigbarhet for de inntektene de får som følge av at de er vertskommuner. Men Havbruksfondet som sådant gir jo ikke noen forutsigbarhet for disse kommunene, all den tid nivået, størrelsen, på Havbruksfondet kan variere kraftig fra det ene året til det andre. Det er jo en større uforutsigbarhet for kommunene enn hvis man klarer å få på plass et system som gir forutsigbarhet i inntektsstrømmene til de samme kommunene hvert eneste år. Dette er noen av de spørsmålene vi er nødt til å ta stilling til og se på: å sikre forutsigbarhet både for kommunene og for fellesskapet. Men aller viktigst er det å sørge for at vi har gode, lønnsomme rammebetingelser for næringene, som

tross alt skaper sysselsetting og store verdier som gjør at vi kan bruke dem på velferd over statsbudsjettet.

Presidenten: Me går vidare til neste hovudspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [11:07:35]: Mitt spørsmål går til fiskeriminister Nesvik.

Vi har en regjering som liker å snakke fint om kysten. Det er jo fint i seg selv, men det viktigste er at man har handlinger som står til ordene. Dette budsjettet kan ikke ha vært noen stor seier for fiskeriministeren i de interne dragkampene i regjeringen, for statsbudsjettet er ikke akkurat noen gavepakke til kysten. Det virker som om man heller ikke ønsker å ta inn over seg de reaksjonene man ser langs kysten, at dette både vil få konsekvenser for bearbeidningen og for mange lokalsamfunn rundt om, som er kjempeviktig om man skal utvikle landet, og ikke minst ha arbeidsplasser over hele landet, også langs kysten.

Et av de store temaene vi har diskutert, er føringstilskuddet. Vi hadde en runde om det for noen uker siden også her i Stortinget, med statsministeren. Jeg er usikker på om noen ble så mye klokere av det, men nå har vi jo fiskeriministeren her, så kanskje vi kan få noen ordentlige svar. For det som kom fram på næringskomiteens høring fra de berørte aktørene, var at dersom man skal fjerne føringstilskuddet, vil det få såpass store konsekvenser at man må legge ned mange mottak. Til det har svaret vært at man skal jo bare gi det til salgslagene, så skal de fikse dette. Det sier de ikke går. Da må man gjøre prioriteringer også der – man kan sikkert holde på et par år, maks, men man må prioritere mellom kontroll og mottak. Så spørsmålet mitt til Nesvik er: Hva skal man prioritere dersom man mener at salgslagene skal finansiere denne ordningen? Skal man prioritere kontroll, som man jo trenger, eller mottak langs hele kysten?

Statsråd Harald T. Nesvik [11:09:34]: Det vil nå gå ut en høring knyttet til forskriften når det gjelder bruken av inndratte midler som ligger nettopp hos salgslagene. Salgslagenes virksomhet er knyttet til monopolvirksomhet på førstehåndsomsetning av fisk i Norge, og vi mener faktisk at føringstilskuddet hører med under feltet omsetning av fisk. I den forbindelse vil det framgå fra regjeringens side at det er ikke slik at man kan bruke midler til føringstilskudd, men man skal bruke midler til føringstilskudd. Det er betydelige midler – oppsamlede midler, men også hvert eneste år – som tas inn. Det er ikke nødvendigvis slik at disse inndratte midlene er knyttet til ulovligheter, slik jeg har sett at enkelte har misforstått det gjennom media. Det kan være for store kast innenfor ringnotflåten, som gjør at man har høyere uttak enn det kvoten tilsier, og det kan

være andre forhold som ligger til grunn. Men det kan også være at man har avdekket ting som ikke skal skje. Derfor har vi nettopp sendt det ut på høring. Hvordan man innretter det, vil komme i forbindelse med saken, men man skal avsette midler til føringstilskudd som er tilpasset den virksomheten og det behovet som er der ute, og det er nettopp salgslagene en veldig god aktør til å gjøre. De har allerede monopolvirksomhet på første-håndsomsetningen i Norge, og de har også det som har med kontrolltiltak å gjøre når det gjelder ressurskontroll. Da mener vi at salgslagene kan utføre den jobben, og at man setter av midler til det.

Cecilie Myrseth (A) [11:11:18]: Det er jo helt åpenbart at man burde bruke mer tid langs kysten enn man gjør, for man lytter jo ikke til de realitetene som faktisk er der. Realiteten i forslaget fra regjeringen er at man må legge ned mottak langs kysten, eller så må man kutte ned på annen virksomhet, bl.a. kontroll. Det er det som kommer som en veldig tydelig tilbakemelding. Enten må fiskeriministeren mene at f.eks. Råfisklaget ikke vet hva de snakker om, eller så burde man kanskje lytte en ekstra gang.

Men jeg vil spørre om noe annet, som også har stor betydning, og det handler om permitteringsreglene for industrien, for man ønsker å innskrenke i permitteringsreglene for industrien. Sjømat Norge sier veldig tydelig at begrunnelsen til regjeringen er helt feil og kommer til å gjøre at man får mindre bearbeiding og mer usikkerhet langs kysten. Mitt spørsmål er derfor: Mener fiskeriministeren at Sjømat Norge tar feil i sin vurdering?

Statsråd Harald T. Nesvik [11:12:18]: Først av alt: Permitteringsregelverket er det en annen statsråd som er konstitusjonelt ansvarlig for, ikke undertegnede, men jeg skal prøve å svare på et par av spørsmålene som representanten Myrseth har i sitt innlegg.

Nok en gang konkluderer altså representanten med at føringstilskuddet skal bort. Nei, føringstilskuddet skal ikke bort. Det vil framgå fra regjeringens side at salgslagene skal finansiere føringstilskuddet, ut fra det jeg nettopp sa i mitt forrige svar.

Når det gjelder permitteringsreglene, kommer det et regelverk knyttet til det. Der vil det også være unntaksbestemmelser. Hvis vi f.eks. ser på den situasjonen vi hadde med algeoppblomstring før og gjennom sommeren, vil en kunne gjøre mer innenfor nettopp den unntaksbestemmelsen. Når det gjelder andre ting, er det forslag om å gå ned fra 52 til 26 uker, slik annen industri har. Men det er også viktig innenfor enhver industri at vi sørger for at vi heller ikke låser inne arbeidskraft, noe som også er et viktig tema.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Cecilie Myrseth.

Cecilie Myrseth (A) [11:13:31]: Det er to ting vi har prøvd å få svar på. Det ene er hva man mener om føringstilskuddet. Her lytter man åpenbart ikke til næringen og hva de sier er konsekvensen av regjeringens politikk. Det synes jeg med all respekt man burde gjøre. Man trenger ikke lytte til Arbeiderpartiet, men man bør i hvert fall lytte til dem som har skoa på, og de sier at dette er konsekvensen, enten man liker det eller ikke. Da blir spørsmålet mitt: Mener fiskeriministeren at heller ikke Råfisklaget har forstått konsekvensene av dette forslaget?

Statsråd Harald T. Nesvik [11:14:10]: Jeg vet ikke hvor mange ganger jeg må svare på samme spørsmål, men jeg skal svare nok en gang. Vi skal ikke avvikle ordningen med føringstilskudd. Vi skal endre systemet slik at føringstilskuddet blir utbetalt av salgslagene, som har monopolvirksomhet knyttet til førstehåndsomsetning av fisk. Det hører naturlig til der. Det vil framgå at det fortsatt skal være et føringstilskudd, og så må man komme tilbake til innretningen.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgingsspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [11:14:39]: Jeg vil fortsette å spørre helt til ministeren tar innover seg realitetene og faktisk svarer skikkelig på spørsmålet. Man sier at dette skal fortsette, men så sier næringen selv at nei, det kan man ikke gjøre. Så fortsetter fiskeriministeren å si at – jo, det kan man, for det har vi bestemt. Spørsmålet mitt blir da: Hvor lenge kan man fortsette med føringstilskuddet ut fra de midlene som i dag ligger der?

Statsråd Harald T. Nesvik [11:15:06]: Først av alt: Statsbudsjettet med denne saken ligger til behandling i Stortinget, så representanten Myrseth kan få lov til både å komme med sine skriftlige merknader og også lese øvrige merknader knyttet til dette. Jeg har stor respekt for Stortinget og Stortingets arbeid.

Når det gjelder selve spørsmålet om føringstilskuddet, vil det bl.a. komme an på hvor mye midler som blir inndratt hvert eneste år, men allerede i dag, hos fiske-salgslagene, er det betydelige oppsamlede midler som følge av dette som står på konto hos salgslagene, bl.a. Det salgslagene har sagt, og som bl.a. undertegnede i hvert fall har fått med seg, er at de midlene som står låst der i dag, vil vare i en gitt periode, og så må det tilføres nye midler hvis man skal kunne opprettholde dette. Hvert eneste år får man situasjoner med inndratte midler. Føringstilskuddet – nok en gang – skal fortsette, dog med en annen innretning.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [11:16:20]: Når ein opplever at ein får det same spørsmålet om og om igjen, kan det like godt vera at svaret er litt utydeleg, som at det er spørsmålet det er noko feil med. Når ein kuttar over 20 mill. kr i ei ordning på statsbudsjettet, er det noko mistenkeleg med at ein held veldig fast ved at dette ikkje skal få konsekvensar.

Då er det naturleg å spørja – og me etterlyser ein garanti for dette: Vil føringstilskotet i åra framover verta tilført på eit nivå som gjer at ein kan oppretthalda dei mottaka ein har i dag, og vil dette skje på ein måte som ikkje rammar ressurskontrollen som salslaga skal finansiera av den same potten?

Statsråd Harald T. Nesvik [11:17:08]: Dette landet er satt sammen på en sånn måte at regjeringen er det utøvende organ og Stortinget er den lovgivende og bevilgende forsamling. Det vil si at det er et resultat som bl.a. vil komme gjennom budsjettet. Dette er et forslag som er lagt til budsjettet, og det er Stortingets vedtak som vil være førende for hvordan vi bruker disse pengene. Det er ikke regjeringens. Regjeringen må uansett gjøre som Stortinget sier.

Det vi foreslår gjennom budsjettproposisjonen, er en endring av innretningen på systemet, ved at man fjerner det direkte tilskuddet over statsbudsjettet og i stedet bruker av inndratte midler, som tas inn til fiskesalgslagene gjennom fiskesalgslagsloven, og at det finansieres der. Vi skal ikke endre at det skal utbetales føringstilskudd, men måten innretningen er på, foreslår vi å endre.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:18:12]: I kjent stil frå Framstegsparti-statsrådar svarar ein ikkje på spørsmål, ein prøver å unngå det, ein tar ikkje ansvar, ein dyttar på det, ein peiker på andre. Det er liksom slik ein klassisk FrP-ar opptrer, også i dette spørsmålet.

Faktum er at ein har stroke føringstilskotet, ein har no overlata det til salslaga å finansiere dette over inndratte midlar. Salslaga seier at ein innan to–tre år ikkje kan finansiere dette. Det er rett og slett ei avlysing av ei ordning som går mange, mange tiår tilbake, og som ein har vidareført fordi ein faktisk får tigangen tilbake i verdiar. For 24 mill. kr får ein over 230 mill. kr tilbake i verdiar. Dette går no tapt. Det er under denne regjeringa ein faktisk begynner å leggje ned mottak på grunn av at ein ikkje ser verdien av ordninga.

Kan statsråden no svare på spørsmålet: Kvifor drar ein inn dette – kvifor stryker ein det frå statsbudsjettet?

Statsråd Harald T. Nesvik [11:19:19]: Grunnen til at man endrer det, er at vi mener at finansieringen av føringstilskuddet hører hjemme der vi foreslår. Salgslagene har monopolomsetning; de har monopol på førstehåndsomsetning av fisk. Dette er en del av den biten. Når man kommer med fangsten, hvorvidt man da har en mottaksstasjon som ligger perifert, som har behov for å få ført fisken til et annet sted for å få den omsatt, det har en del med den omsetningen å gjøre.

Det er allerede inndratte midler. Det står både penger på konto, og vi vet at det hvert eneste år dras inn midler til denne ordningen som går til salgslagene. Vi skal ikke fjerne føringstilskuddet, så det blir totalt feil, slik representanten Knag Fylkesnes prøver å framstille det, at dette automatisk medfører nedleggelse av noen mottak. Nei, det gjør ikke det, for vi skal videreføre føringstilskuddet, men med en annen innretning enn i dag.

Presidenten: Den munnlege spørjetimen er no omme, og me går til den ordinære spørjetimen.

Sak nr. 2 [11:20:20]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det vert nokre endringar i den oppsette spørsmålslista, og presidenten syner i den samanhangen til den elektroniske spørsmålslista i salappen.

Endringane var:

Spørsmål 1, frå representanten Audun Lysbakken til statsministeren, er overført til klima- og miljøministeren. Det vert føreslege at spørsmålet, etter oppmoding frå klima- og miljøministeren, vert flytta og svart på før spørsmål 12, som same statsråd skal svara på.

Spørsmål 11, frå representanten Sandra Borch til forsvarsministeren, må utsetjast til neste spørjetime, då statsråden er bortreist.

Presidenten: Spørsmål 1, frå representanten Audun Lysbakken til klima- og miljøministeren, er flytta, og vert svart på før spørsmål 12. Vi går difor rett til spørsmål 2.

Spørsmål 2

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:20:50]: Mitt spørsmål til barne- og familieministerens om barnevern lyder:

«I 2018 gjorde et stortingsflertall, inkludert Kristelig Folkeparti, vedtak om at andelen ideelle aktører skal økes til om lag 40 pst. innen 2025. Fra januar til 1. oktober er antallet oppholdsdøgn i institusjoner på

ca. 592 500, av disse er 32 pst. knyttet til enkeltkjøpplaser. Av disse igjen er ca. 85 pst. i regi av de kommersielle. Det er ingen spor i statsbudsjettet som tilsier at det skal satses på ideelle aktører.

Hvordan vil statsråden følge opp anmodningsvedtak 762 (2017–2018), som hans eget parti var med på å vedta?»

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:21:36]: Kristelig Folkeparti har alltid vært opptatt av å styrke ideell sektor, og ønsket om å styrke de ideelles posisjon var også bakgrunnen for at vi var med på å vedta dette forslaget. Jeg tror en styrket posisjon for ideelle vil gi et bedre tilbud til de barna og familiene som trenger hjelp av barnevernet. Regjeringen er også tydelig i Granavoldenplattformen på at vi vil jobbe for de ideelles rammebetingelser.

Jeg er derfor glad for at vi i forrige uke videreførte samarbeidsavtalen med ideelle leverandører om helse- og sosialtjenester. Avtalen anerkjenner, synliggjør og styrker de ideelle aktørenes rolle, og den viser hvor viktig regjeringen mener ideelle aktører er i samfunnet vårt.

Jeg stemte selv for vedtaket som det vises til. La meg derfor være tydelig på at dette er noe vi jobber for å følge opp på en god måte. Vedtaket gjelder et mål for 2025. Det er derfor viktig at gjennomføringen legger til rette for et bedre institusjonsbarnevern til de barna og ungdommene som trenger det. Barn i institusjon er blant våre mest sårbare, og endringer må derfor gjennomføres med varsomhet. Vi må bl.a. sikre at barn i minst mulig grad må flytte fra velfungerende institusjoner som følge av endringene. Vi må også gjøre en grundig vurdering av de konsekvensene en gjennomføring kan ha, både når det gjelder kvalitet og kostnader, slik at oppfølgingen av vedtaket kan skje på en best mulig måte.

Vi har en rekke pågående prosesser som er ment å gjøre barnevernet bedre. Vi skal bl.a. iverksette en barnevernsreform fra 2022. Vi utreder dessuten nå hvilke rammevilkår vi bør ha for bruk av både ideelle og kommersielle aktører. Disse arbeidene har åpenbart gjensidige avhengigheter med 40 pst.-målet. For å oppnå et best mulig institusjonstilbud for de barna som trenger det mest, kommer jeg til å se disse prosessene i sammenheng.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:23:38]: Jeg takker for svaret.

Jeg er helt enig i at dette må gjøres på en veldig fornuftig måte. Da handler det om tempo, og da har vi egentlig ganske dårlig tid. Da familie- og kulturkomiteen nylig hadde høring om budsjettet, fikk vi fra flere hold høre at det nå var stillstand i arbeidet med å involvere berørte aktører i dette – i kontrast til i 2018, da

regjeringen virkelig tok tak og bl.a. lagde en konsekvens- og risikoanalyse. I budsjettet for 2019 ble også denne saken nevnt i oppfølgingspunktene. Men da vi bikket 2019, ble det helt stille, enda alle forventet seg en plan for 2019. Og i budsjettproposisjonen for 2020 er ikke saken omtalt – så vidt jeg kan se. Hvorfor er den ikke det? Og hvorfor er det ikke kommet en plan, som alle aktørene forventet seg i 2019?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:24:31]: Som jeg sa i mitt svar, er det mange prosesser vi nå har i gang, som vi ønsker å se i sammenheng. Men jeg kan berolige representanten med at dette har jeg stort trykk på. I tildelingsbrevet til Bufdir for inneværende år, 2019, var en tydelig på at en skulle ta hensyn til anmodningsvedtaket når det skal gjøres endring i kapasitet og innhold. Men vi er klar over at det å få til målet vil ta noe tid.

Da vedtaket ble fattet i Stortinget, gikk Bufdir raskt i gang med å utrede hvordan en kunne oppfylle og se på konsekvenser og risiko vedtaket ville ha. Det at det f.eks. vil ha en viktig sammenheng med det arbeidet vi gjør på private aktører, gjør at vi når vi jobber videre med hvordan målet kan bli oppfylt, vil ta hensyn til de parallelle prosessene som skjer framover.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:25:26]: Jeg prøver å forstå argumentasjonen og skjønner at det er omfattende, men jeg er allikevel bekymret og kanskje også litt skuffet, for her har Senterpartiet og Kristelig Folkeparti i mange år stått sammen i kampen for å øke de ideelle aktørene innenfor barnevernet. Men så er det når Kristelig Folkeparti får ministeren på dette området, at den kampen tilsynelatende stopper mer opp. I hvert fall oppleves det sånn for dem som er berørt. Og vi i Senterpartiet vil at de viktige delaktørene skal ha en langt større rolle i barnevernet, og da på bekostning av de store kommersielle aktørene som vokser og vokser, og som tar med seg stadig mer av fellesskapets skattepenger til profitt uten at det går tilbake til driften – til forskjell fra det de ideelle gjør.

Jeg kan ikke annet enn å spørre, bare for å få det helt på det rene: Er Kristelig Folkeparti fortsatt med Senterpartiet i kampen for å styrke de ideelle aktørene på bekostning av de kommersielle?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:26:22]: Igjen vil jeg understreke at dette er et arbeid som jeg har stort trykk på, og som jeg jevnlig snakker om og tar opp. Det er nettopp fordi vi har et stort engasjement for de ideelle, for vi tror det bidrar til et bedre mangfold og et bedre tilbud til barn og familier. Jeg er også tydelig på at dette vedtaket betyr at vi må utvide kapasiteten for ideelle til om lag 60 pst., og redusere for kommersielle til om lag 45 pst.

Jeg er glad for at representanten også i forrige spørsmål understreket at dette må gjennomføres på en slik måte at en ikke flytter barn fra velfungerende tilbud der de har det godt – en unødvendig flytting. Derfor må disse overgangene også gjøres på en veldig varsom måte med barnets beste i sentrum. Vi har, som jeg viste til, allerede gitt tydelig beskjed til Bufdir. Dette er noe vi kommer til å følge opp for at en skal ta hensyn til det når det gjøres endringer på kort sikt, og også for å oppfylle målet i det langsiktige arbeidet fram mot 2025.

Spørsmål 3

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:27:37]: «Statsråden mener barnevernet er styrket på bemannings-siden, mens blant annet Barneombudet, Fellesorganisasjonen og oppropet #heierna er tydelige på at det er underbemanning. Statsråden peker på kompetanseheving som tiltak, og videre kommunenes ansvar, der regjeringen skal legge til rette for at kommunene kan forvalte sitt ansvar på en god måte.

Hva gjør at det er et så stort sprik mellom det statsråden erfarer og det de som jobber i tjenesten erfarer i hvordan bemanningssituasjonen er?»

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:28:08]: Regjeringa tar på alvor at mange kommunale barnevernstjenester opplever kapasitetsutfordringer. Det gjør inntrykk å høre hvordan mange ansatte opplever sin hverdag. Styrking av kapasiteten i barnevernet har høy prioritet for regjeringa, og jeg er glad for at utviklingen går i riktig retning.

Fra 2013 til 2018 har det blitt 1 300 flere ansatte i det kommunale barnevernet. Fra 2017 til 2018 økte bemanningen med om lag 200 saksbehandlere. Dette er en høyere årlig stillingsvekst enn under den rød-grønne regjeringa.

SSB-tall for 2018 viser heller ingen vekst i antall saker. Dette gir en bedre forutsetning for arbeidet med det enkelte barn og den enkelte familie. Foreløpige tall tyder på fortsatt kapasitetsvekst også i 2019.

Jeg tar på alvor at mange kommunale barnevernstjenester opplever kapasitetsutfordringer. Jeg mener imidlertid ikke at løsningen er statlige virkemidler som øremerking eller bemanningsnorm – det mener jeg tallene om nyansettelser underbygger.

Det er de lokale politikerne som er best egnet til å gjøre vurderinger av behovet for bemanning. De er best i stand til å prioritere ressurser og tiltak der behovet og nytten er størst – for å hjelpe de mest utsatte barna. I noen kommuner kan behovet være flere ansatte i barnevernet, i andre kommuner kan det beste tiltaket være en ekstra helsesykepleier eller en familierådgiver.

Vi har sett at kommunene blir flinkere til å prioritere barnevernet. Mesteparten av stillingsveksten vi har sett de siste årene, skyldes ikke øremerking, men nettopp at kommunene prioriterer barnevernet mer. Det er bra.

Regjeringa har et ansvar for å legge til rette for at den positive utviklingen fortsetter i årene framover.

Regjeringas kompetansesatsing og digitaliseringsløft vil bidra til å effektivisere arbeidsflyten slik at de ansatte kan bruke mer av tida si til å hjelpe utsatte barn og familier.

Vi skal sørge for at kvaliteten og bemanningssituasjonen blir vurdert jevnlig, både i den enkelte kommune og på nasjonalt nivå. Det skal bli mer synlig hvilken kommune som ikke prioriterer barnevernet godt nok.

Ikke minst skal vi fortsette å bidra til en god kommuneøkonomi. Dette er avgjørende for å sikre at kommunene har mulighet til fortsatt å prioritere barnevernet.

Jeg vil også understreke at regjeringa er tett på de kommunene som har størst utfordringer i barnevernet. Vi er inne med egne veiledningsteam for å støtte kommunene som sliter mest. Jeg håper at de ansatte i disse tjenestene opplever det som en stor støtte å få hjelp fra veiledningsteamene.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:31:03]: Jeg opplever fortsatt ulik virkelighetsbeskrivelse fra statsråden og de som har med barnevernet å gjøre. Kapasitetsveksten følger ikke behovet. Kommunene må få langt mer penger å rutte med om de skal leve opp til kravene som blir stilt. Problemet er bl.a. at barn og unge som tidligere ble tatt hånd om i rettsvesenet og helsevesenet, nå havner i barnevernet. Konsekvent nedbygging av psykisk helsevern med langt færre døgn- og sengeplasser enn tidligere gir konsekvenser for andre offentlige tjenester, som barnevernet.

Godtar statsråden en nedbygging av barne- og ungdomspsykiatrien? Og mener han at bemanningen i barnevernet er rustet til å stille opp når helsevesenet ikke lenger har kapasitet?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:31:47]: Jeg samarbeider tett med statsråd Høie når det gjelder helseutfordringer, for veldig mange av barna som er innom barnevernet, vet vi også har behov for helsehjelp. Vi er veldig opptatt av å bedre samarbeidet om barn og helse.

Jeg er likevel ikke enig i premissene i spørsmålet til representanten, verken om en kraftig nedbygging eller om svikt, og heller ikke når det gjelder virkelighetsforståelsen rundt barnevernet. Som jeg sa i mitt svar, er jeg

veldig glad for at bemanningen har økt så mye som den faktisk har, og der tror jeg egentlig Kristelig Folkeparti og Senterpartiet er enige om virkemiddelbruk, at det å styrke kommunenes økonomi, det at de har et handlingsrom til å kunne prioritere, egentlig er det beste. Så bruker vi øremerking kun når vi mener det er nødvendig. Og tallene, 1 300 flere fra 2013 til 2018, men også det at det ikke har vært økning i antall saker, gjør at kapasiteten er blitt betydelig styrket.

Så skal jeg også si at jeg skjønner at det er mange som har det krevende på jobb, med mange saker, men jeg er iallfall glad for den utviklingen som har skjedd, og jeg håper virkelig at den fortsetter.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:32:51]: Kristelig Folkeparti og Senterpartiet kan godt være enige om at kommunene er kjempeviktige her, og at de selvfølgelig tar problemstillingen på alvor. Men spørsmålet er hva som skjer i helsevesenet og barnevernet i sammenheng. Ny forskning dokumenterer høy forekomst av psykiske lidelser blant barn i barnevernsinstitusjoner og fosterhjem. Tre av fire barn i barnevernsinstitusjonene og halvparten av barn i fosterhjem har psykiske lidelser. Samtidig er det indikasjoner på at helsetilbudet til denne gruppen ikke strekker til. Kun 25 pst. av ungdommene på institusjon oppgir at de har vært i kontakt med barne- og ungdomspsykiatrien. Mange flyttinger og manglende døgnplasser er en kjent utfordring. Senterpartiet foreslår nå i Stortinget å lovfeste helseundersøkelse av barns somatiske og psykiske helse i forbindelse med alle omsorgsovertakelser. Mener statsråden at alle disse barna som gjennomgår drastiske og tøffe endringer i sin familiesituasjon, skal ha rett til en slik undersøkelse?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:33:49]: Akkurat det er noe vi ser på nå, men jeg vil veldig tydelig understreke at alle barn skal følges opp av kommunen og helsetilbudet, så jeg er helt enig med representanten i at det er veldig viktig at de blir møtt med den hjelpen de faktisk trenger. Vi vet også at veldig mange av barna som er i barnevernet, har tilleggsbehov. Det er heller ikke sånn at barnevernet kan eller skal gi all hjelp, man er veldig avhengig av andre tjenester, og det samarbeidet må være der.

I et senere spørsmål, fra representanten Toppe, kommer jeg til å komme mer inn på helsehjelpen. Men jeg vil bare vise til ett tilbud som jeg mener vil hjelpe mange. Det er de to nye institusjonene der vi virkelig styrker helsehjelpen. Det vil være viktig. Men det vil også være viktig at barnevernet og helsesektoren samarbeider enda bedre, sånn at hjelpen til barna blir enda bedre enn det den er i dag.

Spørsmål 4

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:35:02]: «I 2018 brukte det statlege barnevernet 650 millionar kroner på kjøp av einetiltak hos private aktørar. Bruken er fordobla på fire år. 17. desember i fjor forsvarte dåverande statsråd Hofstad Helleland i Stortinget denne uka med at det offentlege aleine ikkje klarar å tilby ei teneste til kvart einskilt barn som barnevernet er sett til å hjelpe.

Er statsråden einig med sin forgjengar i at det offentlege barnevernet i dag ikkje klarar å ta vare på barna med aller størst behov?»

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:35:43]: Jeg er for et mangfold av leverandører. Alle barn er forskjellige, og det er viktig at barn som må bo på institusjon i en kortere eller lengre periode, får et godt og tilpasset tilbud. Private gjør en viktig jobb både for staten og for kommunene. Men det må være klart at det offentlige har og skal ha ansvaret for barnevernet i Norge. Det offentlige må ha kontroll med at barna får et godt og forsvarlig tilbud, og at ressursbruken er fornuftig. Barnets beste skal alltid være et grunnleggende hensyn.

De fleste barn har det best sammen med andre barn og unge, og gruppetiltak skal være normen. Men noen har utfordringer som gjør det krevende å gi dem et institusjonstilbud sammen med andre som er forsvarlig for både dem selv og de andre. Da kan et godt tilrettelagt enetiltak være nødvendig i en periode.

Representanten viser til de høye kostnadene ved kjøp av enetiltak. Enetiltak er kostbart, men i de tilfellene det er nødvendig, gir det mulighet til å skreddersy tilbudet etter barnets behov og gi barnet den hjelpen og de rammene det trenger. Det er i hovedsak private leverandører som har tilstrekkelig fleksibilitet til å tilby skreddersydde tiltak på kort varsel.

For barna er det viktigste at de får gode og tilpassede tiltak, ikke hvem som leverer det. Det offentlige har ansvaret for å følge opp barnet og kvaliteten på tilbudet, enten tiltaket er privat eller statlig. I tillegg er det viktig at staten er en faglig premissleverandør, også i tilbudet til barna som har de aller største behovene. Jeg har derfor satt i gang en ekstern utredning som skal gi en helhetlig gjennomgang av dagens institusjonstilbud, inkludert enetiltak. Dette vil gi grunnlag for å vurdere om det er behov for mer omfattende endringer i institusjonsbarnevernet.

Vi er også i gang med et omfattende arbeid med å gjennomgå rammene for private aktører i barnevernet. Formålet med det er å sørge for riktig bruk av private aktører, effektiv ressursbruk og ikke minst at ungene og familienes rettsikkerhet blir ivaretatt på en god måte.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:38:00]: Jeg takker for svaret.

Jeg merker meg at statsråden bruker ord som mangfold, og at en skal skreddersy tiltak. Men det som det til sjuende og sist handler om, er den virkeligheten som disse ungene står oppe i. Barnevernsbarna er noen av de aller mest sårbare i det norske samfunnet. Bruk av eniltak er noe av det mest inngripende og alvorlige tiltak en kan bruke.

Mange av de historiene som har blitt avdekket, ikke minst gjennom VGs avsløringer, er gripende å lese. Det er barn som har vært under eniltak, som over år har bodd alene på institusjon sammen med kun behandle, som har fulgt dem opp. Da er spørsmålet: Hvordan ivaretar en dem?

I dag er det store private aktører, som det også er kommet fram, som henter ut større overskudd enn det de bruker på ungene. Er dette en utvikling en kan forsvarer?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:39:07]: La meg først understreke at en del av de sakene jeg har lest om, også opprører meg. Derfor er jeg veldig opptatt av at institusjonsbarnevernet må gjennomgås på en god måte. Vi har en egen utredning knyttet til det, og ikke minst til hvordan vi skal bruke private på en best mulig måte.

Når det gjelder eniltak, er det som representanten sier, inngripende. Derfor er det viktig at det bare brukes når det er nødvendig, når det er til det beste for barnet, og når det er til det beste for andre barn. Noe av den økte bruken har falt sammen med at det også har vært mange barn som før kanskje var i fengsel, i kriminalomsorgen eller i annet tilbud, som nå er i barnevernets omsorg.

Det jeg er glad for, er at vi har gjort mange tiltak, så for 2019 er det bare startet fire nye eniltak. Antall eniltak har gått ned fra 118 i tredje kvartal 2018 til 83 i andre kvartal 2019. Det tror jeg også er fordi en bruker det når det er nødvendig.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:40:15]: Statsråden viser til at eniltak bare skal brukes når det er absolutt nødvendig, og det er jeg helt enig i, men da er det også spørsmål om prosessen rundt eniltak. Det som også har kommet fram gjennom avsløringer i media, er ikke bare den sterke økningen i bruk av private aktører i eniltak, men også hvordan private aktører er inne i prosessen knyttet til å avgjøre om en skal bruke eniltak – og også i mange situasjoner har presset på for at eniltak skal brukes. Samtidig sitter de samme aktørene igjen med et betydelig overskudd av de eniltakene som blir brukt.

Som sagt: Dette er noen av de mest sårbare av de sårbare, som blir utsatt for den type tiltak for å forsøke å ivareta dem på best mulig måte. Hvorfor legger en ikke i

større grad til rette for at en skal ha et offentlige tilbud istedenfor private aktører?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:41:21]: I forbindelse med et tidligere spørsmål redegjorde jeg for arbeidet med å gjøre flere av institusjonsplassene ideelle – at det offentlige og ideelle skal ha et større ansvar. Noe av det vi gjør, er at direktoratet er mye tettere på i oppfølgingen av både statlige og private institusjoner. Det tror jeg er viktig.

Som jeg redegjorde for, er det et arbeid knyttet til hvordan en bruker private, og også hvordan man som bestillere bruker private, for at det skal brukes både effektivt og riktig og ikke minst styrke rettssikkerheten til ungene og familiene.

Noe av det viktige som har blitt gjort, er at det stilles strengere krav til begrunnelse – og til dokumentasjon – for når eniltak kan etableres. Den restriktive eller strengere kontrollen tror jeg også har gjort noe med den ganske drastiske reduksjonen i antall tiltak for 2019.

Jeg kommer til å følge dette tett hele veien, for det er – som representanten sier – noen av de aller mest sårbare ungene, og derfor har de krav på det beste tilbudet, det som er barnets beste. Det er det som skal være målet, og det som skal være førende for tjenesten.

Spørsmål 5

Kjersti Toppe (Sp) [11:42:34]: «VG har publisert saka om guten som har budd isolert i einiltak i barnevernet i over tre år, i periodar på umøblert rom, og der han har sove på ein luftmadrass. Statsråd Ropstad ba i VG «øvste myndigheit» gripe inn og viste til at den nye barnevernreforma med innføring av økonomiske incentiv vil vere eit viktig tiltak for å hindre at kommunar dyttar barnevernansvaret over på staten.

Meiner statsråden at auka eigendel og meir økonomifokus vil gjere det kommunale barnevernet tryggare og betre, med meir helsehjelp?»

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:43:16]: Saken representanten viser til, er opprørende, og jeg er glad for at den nå vurderes av Fylkesmannen. Jeg forutsetter at helsetjenestene gir nødvendig helsehjelp, også til barn i barnevernet. Bufetat skal på sin side gjøre alt det de kan for å sørge for at barna får de tjenestene de har krav på.

Dette handler ikke om økonomiske incentiver, men om lovfestede rettigheter. Kommunene har en plikt til å sørge for at barn de har omsorgsansvar for, får den hjelpen de trenger, enten det er fra Bufetat eller fra andre tjenester. Jeg forventer at kommunene kjenner sitt ansvar og sørger for et tilbud som er til barnets beste.

Barnevernsreformen skal styrke kommunenes muligheter og incentiver til forebygging og tidlig innsats. Kommunene skal gi ungene den hjelpen de trenger, så tidlig som mulig. Innrettingen av kommunenes finansieringsansvar er derfor relevant. Kommunene skal betale noe mer for statlige barnevernstiltak, men vil kompenseres for dette gjennom en økning i rammetilskuddet.

Mange barn i barnevernet har sammensatte behov og rettigheter etter flere lovverk. Barnevernet skal sørge for at de får nødvendig hjelp og god omsorg. Men barnevernet verken kan eller skal gi ungene alt det de trenger. Andre offentlige tjenester må ivareta sin del av ansvaret, bl.a. ved å sørge for nødvendig helsehjelp. De ulike tjenestene må samarbeide om å finne løsninger, hvis ikke risikerer vi at ungene blir kasteballer.

Helseministeren og jeg samarbeider tett om å styrke helsetilbudet til barn i barnevernet. Det er satt i gang en rekke felles tiltak, bl.a. bygger vi opp to nye institusjoner for barn med behov for omfattende hjelp fra både barnevern og psykisk helsevern. Vi er ikke i mål, men jeg forsikrer representanten om at dette er et pågående arbeid som jeg tar på største alvor.

Kjersti Toppe (Sp) [11:45:14]: Eg høyrer at barne­ministeren og helseministeren har eit tett samarbeid. Da er det uforståeleg for meg at barneministeren – bl.a. til VG – seier at økonomiske incentiv og den nye barnevernsreforma er så viktig for å få til ei endring i barnevernet, når helseministeren samtidig opnar opp for det motsette, nettopp å fjerna økonomiske incentiv som i dag er i helsetenesta elles. Helseminister Høie uttalte til VG den 24. oktober:

«Vi har sett at forsøk på å lage økonomiske incentiver for å få samarbeidet til å fungere i en del tilfeller har bare forsterket problemene. (...) Og da tror vi ikke på den typen incentiver. Vi tror på at samarbeid rent konkret om felles tjenester er det som bidrar til en endring.»

Spørsmålet er korleis den same regjeringa kan ha tru på at økonomiske incentiv og betalingsordningar er bra i barnevernet, men ikkje i helsetenesta elles.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:46:22]: Jeg er enig med helseministeren i at samarbeid er det viktigste. Når jeg svarer som jeg gjør til VG i det intervjuet representanten viser til, handler det om at en ikke kan utelukke at når tjenester grenser mot hverandre og det er forskjellig pris, kan det også være at økonomi spiller en rolle for hvilket tilbud kommunene vektlegger. Jeg tror uansett at det at kommunene har et større ansvar, også når det gjelder finansieringen, gir dem et enda større incentiv eller en enda større vilje til å prioritere forebygging. Så dette er absolutt ikke noe som utelukker hverandre.

Vi har satt i gang en rekke tiltak for nettopp å bedre helsehjelpen. I tillegg til institusjoner tror jeg at det at vi har innført egne barnevernsansvarlige innen psykisk helsevern for barn og unge, er viktig for å kunne se de utfordringene ungene har, og forhåpentligvis, gjennom det som avdekkes, gi dem den hjelpen de skal ha.

Kjersti Toppe (Sp) [11:47:27]: Eg oppfattar ikkje at statsråden tidlegare har sagt at ein ikkje skal utelukka ein slik betalingsreform. Men det har vore sjølve svaret til statsråden på utfordringane, det er det eg reagerer på.

VG har fortalt historia om guten på luftmadrass – 16-åring, store hjelpebehov, budd i einetiltak i tre år og sove på luftmadrass i eit umøblert rom i ein del periodar. Formålsparagrafen i barnevernslova er tydeleg:

«Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.»

Meiner statsråden at guten på luftmadrassen er møtt slik formålsparagrafen i lova tilseier? Dersom ikkje: Kven sitt ansvar er det? Er det det statsråden kallar øvste barnemyndigheit, altså Bufdir, eller er det statsråden sjølv?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:48:25]: I likhet med representanten Toppe mener jeg at den saken er opprørende. Representanten vet veldig godt at jeg ikke kan og ikke skal gå inn og behandle enkeltsaker, men slik det er beskrevet, mener jeg at vi ikke ivaretar den gutten på en god nok måte. Jeg er glad for at Fylkesmannen nå er inne i saken for å vurdere den, og det er først når den rapporten foreligger, at en eventuelt kan si mer om selve saken.

Grunnen til at jeg var på saken, var at den opprørte meg. Jeg tar ikke lett på det ansvaret jeg har som statsråd, når jeg er veldig tydelig og ber Bufdir, som er den øverst ansvarlige for Bufetat, om å følge opp den konkrete saken ettersom jeg ikke er inne i direkte saksbehandling. Derfor er jeg veldig opptatt av at tjenestene snakker godt sammen, og at det er et system som fungerer godt sammen. Men hovedpoenget er at barn har rett til den hjelpen de skal ha, uavhengig av økonomi. Det er det som skal ligge til grunn, og det jeg forventer av kommunene når de gir tilbud til ungene.

Spørsmål 6

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:49:41]: «Barn i barnevernet opplever mange flyttinger, unødig bruk av tvang, utstrakt bruk av enetiltak og manglende helsehjelp. Den europeiske menneskerettsdomstolen, EMD, har nå tatt inn 34 barnevernssaker mot Norge. Både Riksrevisjonen og FNs barnekomité har pekt på feil og

mangler i norsk barnevern. Barnevernet står nå ved et veiskille.

Hvilke systemendringer ser statsråden behov for å iverksette, slik at barnevernet kan fungere til barns beste?»

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:50:14]: Barn som må få hjelp av barnevernet i en kort eller lengre periode, skal bli sett, og de skal få den hjelpen de trenger.

Barnevernets arbeid er komplekst, og barnevernet må av og til ta inngripende avgjørelser – der dette er til det beste for barnet. Familier i kontakt med barnevernet må møtes på en god måte, og rettssikkerheten skal ivaretas.

Vi kjenner godt til utfordringsbildet i barnevernet. For meg er det derfor viktigst å styrke det systemet vi har i dag. Vi gjennomfører nå en lang rekke tiltak som møter utfordringene på området, og som samlet sett vil gjøre barnevernet bedre. Det er begrenset hvor mye jeg rekker å trekke fram her, men jeg vil særlig framheve fem viktige grep for å styrke barnevernet.

For det første arbeider vi nå med en helt ny barnevernslov, som etter planen skal legges fram våren 2021. Loven vil øke kvaliteten i barnevernet. Vi vil styrke rettssikkerheten til barn og foreldre, bidra til økt forebygging og tidlig innsats og i større grad bygge på ressursene til barnet og familien. I tillegg vil vi våren 2020 legge fram enkelte endringsforslag i gjeldende lov, bl.a. vurderer jeg å innføre samtaleprosess i fylkesnemndene som varig ordning.

For det andre gjennomfører vi nå også barnevernsreformen. Den vil styrke kommunenes muligheter til forebygging og tidlig innsats.

Behovet for kompetanse i barnevernet er godt dokumentert. Et tredje tiltak som jeg derfor vil vise til, er regjeringas kompetansestrategi for det kommunale barnevernet. Blant annet har vi etablert videreutdannings-tilbud, og vi forbedrer grunnutdanningene. I tillegg vurderer vi krav til kompetanse for barnevernsansatte. Dette mener jeg vil være et viktig løft for å styrke kvaliteten og rettssikkerheten i barnevernet.

For det fjerde er vi også i gang med å gjennomgå institusjonstilbudet, som omfatter enetiltak. Arbeidet vil gi grunnlag for å vurdere behovet for mer omfattende endringer i institusjonsbarnevernet. Vi gjennomgår dessuten rammene for bruk av private aktører i barnevernet.

Til slutt vil jeg vise til at det er iverksatt en helsesatsing for å gi bedre og mer helhetlige tjenester til barn i barnevernet.

Samlet sett mener jeg disse tiltakene vil styrke barnevernet, slik at barn får nødvendig omsorg og beskyttelse når de trenger det.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:52:51]: Svaret er klart. Det legges ikke opp til noen systemendringer, en vil styrke dagens barnevern. Det er et stort tema, og da er det vanskelig å stille et spørsmål på bare ett minutt, men jeg vil ta ett poeng først: Det er mange flyttinger blant ungdom i barnevernet. Det er vanskelig for alle å flytte. Spesielt er det vanskelig når en er usikker. En har kanskje et tilbud i barnevernet i en viss periode, så flyttes en, så kommer en til 18-årsalderen, og da vet en ikke hva tida bringer videre. De fleste foreldre som kjenner ungdommen sin på 18 år, vet at en er ung i forhold til det en møter. Her er det unge mennesker som er i en vanskelig situasjon, og som i mange tilfeller ikke vet noen ting om hva de møter. Mitt spørsmål er: Burde ikke ungdommer som er i barnevernet, vite hva de står overfor, og hva de kan glede seg til, for dermed å få en bedre situasjon?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:53:53]: Jeg er enig i at det er en utfordring at for mange fosterhjemsopphold ender med brudd, og at det blir flyttinger. Derfor er et viktig område som jeg fokuserer på, rekruttering av fosterhjem og også bedre veiledning og oppfølging av fosterhjemmene. Klarer vi å få enda flere som ønsker å være fosterforeldre, og god oppfølging av dem, tror jeg at en klarer å redusere flyttingen. Vi har også satt av 25 mill. kr i år for å bidra til dette arbeidet.

Et annet viktig grep, ut fra det jeg opplever representanten er opptatt av, er at vi i den nye barnevernsloven, som nettopp har vært på høring, har skissert at ettervernet skal utvides til 25 år. Det at barnevernet også er der i oppfølgingen etterpå, tror jeg er viktig for den overgangen til å klare seg selv.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:54:50]: Et annet viktig spørsmål gjelder enetiltak. Noen unger har behov for enetiltak, de har rett og slett behov for å være enebarn i en periode, for å si det på den måten. Senterpartiet mener det skjer i for stort omfang. Men til det som er en tragedie: Når statsråden sier at det er de private aktørene som har den fleksibiliteten til å kunne gjøre en god jobb i de tilfellene en trenger enetiltak, må jo det være en fallitt. Innenfor spesialisthelsetjenesten, de mest krevende oppgaver der – det er ingen som kan mene der at det er de private som skal stå for det. Burde ikke statsråden gi Bufdir den nødvendige fleksibilitet, slik at det offentlige kan levere de enetiltakene som er nødvendige i de få tilfellene det gjelder, på en god måte, og ikke svare at her har ikke det offentlige den fleksibiliteten og de virkemidlene, så en må gi det til private kommersielle aktører?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:55:57]: Representanten Lundteigen hørte forrige spørsmål og mine svar.

Jeg skal ikke gjenta det, men det som var viktig for meg å understreke, er at det er en gjennomgang av institusjonsbarnevernet, og der vil vi også få svar på de spørsmålene som stilles. Det vil gi meg et bedre grunnlag i mitt arbeid videre og se dette opp mot det arbeidet som gjøres opp mot private aktører, anskaffelser, og også målet om 40 pst. ideelle. Men når alt det er sagt – og det arbeidet skal jeg ta på alvor – vil jeg understreke at jeg er mest opptatt av at tilbudet til ungene er best mulig. Det er statens og det offentliges ansvar, men om det også er noe bruk av ideelle eller private, er det først og fremst hvordan det tilbudet er, og hvordan kvaliteten på det tilbudet er, jeg er mest opptatt av. Der er det dessverre svikt, i noe privat, i noe offentlig, og det tar vi på største alvor. Derfor har vi også tettere oppfølging av institusjonene og gjennomfører alle de tiltakene jeg har fått lov til å bruke formiddagen på å snakke om.

Spørsmål 7

Bjørnar Moxnes (R) [11:57:13]: «Hva vil regjeringa foreta seg overfor ofrene for uretten i Nav-skandalen, ut over det som er varslet av beklagelse, Navs gjennomgang av sakene og ekstern granskning, også når det gjelder alle de som er rammet gjennom urettmessige avslag fra Nav, og de som indirekte er rammet gjennom selv å ha unnlatt å dra på ferie, møte familie eller liknende, i frykt for å miste støtte de hadde rett på?»

Statsråd Anniken Hauglie [11:57:34]: EUs trygdeforordning gir innbyggerne utvidede rettigheter til fri bevegelighet, men med noen begrensninger knyttet til bl.a. aktivitetskrav. Forordningen er, som vi nå har sett, tolket feil, med alvorlige konsekvenser for mange. Folk er urettmessig straffet, har fått urettmessige tilbakebetalingskrav eller på annen måte ikke fått det de har krav på.

Vi må ha tillit til at velferdsordningene våre praktiseres riktig. Som jeg har varslet, vil regjeringen iverksette en ekstern uavhengig granskning. De som er urettmessig straffet, eller har tilbakebetalt beløp de ikke skulle, eller har hatt et dokumentert tap som følge av feilen, må ivaretas.

Flere instanser er nå i gang med en full gjennomgang. Direktoratet har satt ned en innsatsgruppe som nå gjør en stor jobb, gjennomgår alle saker tilbake til 2012, og kontakter dem det gjelder. De som urettmessig har betalt tilbake, skal få utbetalt stønaden de har krav på. Påtalemyndighetene har sitt eget løp.

Regjeringen vil lage en ordning med fri rettshjelp for dem som vil klage etter den nye behandlingen av Nav. Justisdepartementet vil, i samråd med Arbeids- og sosialdepartementet, se nærmere på hvordan denne rettshjel-

pen skal innrettes. Regjeringen vil lage en ordning med fri rettshjelp til personer som fremmer erstatningskrav som følge av denne feilen. Regjeringen vurderer å opprette en særskilt erstatningsordning som sikrer at de som er rammet, får en så enkel og rask behandling som mulig.

Tiltak er igangsatt og flere vil bli igangsatt for å ivareta berørte, for å komme til bunns i denne saken, og for å unngå at dette skjer igjen.

Bjørnar Moxnes (R) [11:59:26]: Jeg takker for svaret.

Ofre satt fengslet til slutten av forrige uke, siste dom kom 17. september, det kom soningsinnkalling i andre halvdel av oktober, men den store alarmen gikk 30. august, ifølge Anniken Hauglie. Nav skrev til departementet den datoen at det kunne være sannsynlig at personer er anmeldt og domfelt på feil grunnlag til ubetinget fengselsstraff.

I redegjørelsen i går sa Hauglie at «da departementet ble kjent med alvorlighetsgraden, forsikret Nav oss om at disse sakene ble stilt i bero, og påtalemyndigheten ble varslet». Men det skjedde altså først etter møtet med Nav 13. september, to uker etter at Nav først tok kontakt. Mange spørsmål er ubesvart, men én ting må statsråden kunne gi Stortinget svar på allerede nå, uten å måtte skyve granskningen foran seg: Hva gjorde Anniken Hauglie med saken fra 30. august til 13. september?

Statsråd Anniken Hauglie [12:00:30]: Som jeg har redegjort for, fikk departementet en e-post fra direktoratet fredag 30. august, hvor det sto at denne saken kunne være mer omfattende enn det man først hadde trodd, som det man diskuterte tidligere, altså at den kunne være mer omfattende. Den 2. september ble det bedt om et møte, fordi man da anså at saken nettopp var mer alvorlig.

Fredag 13. september ble det avholdt et møte mellom departement og direktorat, og det var da man stilte spørsmålet om det faktisk kunne være slik at det var feil rettsanvendelse, det vil si, i klartekst, om det er slik å forstå at norske myndigheter ikke har fulgt norsk lov. Det var da det ble bestemt at direktoratet skulle sende brev til politidistriktene og be dem om å stanse de sakene som ikke var berammet, på grunn av uklar rettsanvendelse. Parallelt satte man i gang et juridisk arbeid for å komme nærmere til bunns i selve rettsanvendelsen.

Bjørnar Moxnes (R) [12:01:40]: Disse to ukene framstår som en grov unnlattelsessynd, på et såpass kritisk tidspunkt, fra statsråden. Jeg lurer på om Anniken Hauglie vil beklage overfor både ofrene og Stortinget at hun ikke fikk forgang i saken i månedsskiftet august/september.

Rettsprofessor Christoffer Conrad Eriksen har uttalt at det er alvorlig at statsråden brukte så mye tid i dette tidsrommet. Så gikk det ytterligere en og en halv måned, altså fra 13. september til 31. oktober, da mennesker ble dømt, innkalt til soning og også ble sittende i fengsel.

Hva gjorde Anniken Hauglie mellom 30. august og 31. oktober for å stanse at mennesker ble dømt og ble sittende i fengsel på et feilaktig grunnlag? Det gikk altså 48 dager fra alarmen gikk i departementet til Riksadvokaten faktisk ble varslet om denne saken.

Statsråd Anniken Hauglie [12:02:35]: Fortsatt er det veldig mange spørsmål som man vil få svar på gjennom granskningen. Når man ser tilbakeskuende på hele saken, tror jeg det er grunn til å stille spørsmål ved hva som burde vært gjort på et tidligere tidspunkt. Politidistriktene ble varslet 18. og 19. september. Riksadvokaten ble uformelt kontaktet 26. september.

Spørsmålet er: Har norske myndigheter brutt norsk lov? Svaret på det er ja. Loven har blitt brutt i forvaltningen, i trykderetten og hos påtalemyndighetene uten at dette ser ut til å ha blitt avdekket noe sted på noe som helst tidspunkt. Spørsmålet nå er i hvert fall: Burde flere instanser på et tidligere tidspunkt, helt tilbake til 2012, ha oppdaget denne graverende feilen? Nå er den oppdaget. Nå er det opp til oss å rydde opp i det, ivareta de berørte, komme til bunns i hvordan det kunne skje, og ikke minst sørge for at dette ikke kan skje igjen.

Spørsmål 8

Bengt Fasteraune (Sp) [12:03:57]: «Det må være et mål at store statlige investeringer skal føre til en styrking av norsk næringsliv. Dessverre har ikke regjeringen lyktes med det når det gjelder investeringer i infrastruktur. Sist når det ble kjent at fem utenlandske entreprenører, ingen norske, har meldt sin interesse for å bygge den nye Mjøsbrua. Veidekke har sagt at det var umulig å konkurrere på lovlig vis mot kinesiske selskaper.

Hvilke grep vil statsråden gjøre for at norske aktører kan være med på de store infrastrukturprosjektene i årene framover?»

Statsråd Jon Georg Dale [12:04:30]: Aller først til premissen: Vi har i alle fall lukkast betre med å få opp ein norsk entreprenørmarknad enn det Senterpartiet gjorde då dei sat i regjering. Eg kan kome tilbake til dei tala seinare.

Den norske anleggsmarknaden er differensiert og omfattar mange aktørar. Vi har store riksdekkjande aktørar, mellomstore regionale aktørar og små lokale aktørar. Det er eit resultat av ein vellukka strategi der stat-

lege samferdselsbyggjeherrar har teke eit aktivt ansvar for å utvikle ein velfungerande nasjonal marknad.

Det er for tida svært høg aktivitet i denne marknaden. Det er også ei pågåande endring som følgje av at den samla kontraktporteføljen frå dei statlege byggjeherrane er i endring. Denne endringa består i hovudsak av at det skjer ei utvikling av gjennomføringsmodellar og kontraktstrategiar. Dette vert gjort for å sikre ei rask og kostnadseffektiv anleggsgjennomføring med ei optimal utnytting av offentlege ressursar.

Ulike aktørar responderer ulikt på dei pågåande endringane, og det er registrert at tilbydarane vert meir selektive når dei går inn i store konkurransar. Det er også registrert ei aukande interesse for den norske marknaden frå internasjonale aktørar.

Marknaden er i ferd med å tilpasse seg dei pågåande endringane. Det er tilfredsstillande konkurranse om statlege samferdselsoppdrag i dei fleste tilfella, og dei aller fleste kontraktane vert inngåtte med norske aktørar.

Det er òg eit viktig poeng at sjølv om entreprenøren i eit prosjekt er ein utanlandsk aktør, er det ikkje dermed sagt at det ikkje er betydeleg norsk deltaking i prosjektet. Snarare tvert imot. I utbygginga av Follobanen f.eks., der hovudentreprenøren er ein utanlandsk aktør, er underleverandørane i hovudsak norske aktørar, og norske aktørar står for meir enn 70 pst. av den samla verdiskapinga i det prosjektet, som er på meir enn 20 mrd. kr.

Det må framleis vere høg bevisstheit hos byggjeherrane vi har i samferdselssektoren, om nødvendigheita av ein differensiert kontraktportefølje som legg til rette for små, mellomstore og store aktørar, at vi innrettar marknaden slik at vi også bidreg til å bygge gode løysingar for framtida, på ein måte som også norsk næringsliv tener på. Det har vi klart dei siste åra, og det arbeidet skal halde fram også i det påfølgjande.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:07:06]: Når vi skal bygge infrastruktur, må det vere med på å skape norske arbeidsplasser som har et innhold. Selve strukturprosjektene har et innhold hvor man skal bruke ny teknologi, ny kompetanse – kanskje spesielt på bygging i værhardt klima. Norske interesseorganisasjoner, som statsråden mange ganger refererer til, både de små, mellomstore og store, roper nå et unisont varsku om antall og størrelse på kontrakter, manglende forutsigbarhet, høyt tvistenivå, lav inntjening for entreprenører, ubalanserte kontraktvilkår og risikofordeling. Flere velger å ikke delta. OPS-prosjektet med firefelts bru til Sotra – kostnad 10 mrd. kr, svært komplisert, høy risiko – er ikke lagt ut på anbud og ble utsatt til 2026. Er bekymringene til norske interesseorganisasjoner grunnløse?

Statsråd Jon Georg Dale [12:08:13]: Eg meiner at ein skal ta alle innspela ein får, på tilstrekkeleg alvor.

Det er behov for ein variert kontraktstrategi i heile samferdselssektoren, slik at vi utviklar entreprenørmarknaden og sørgjer for at mange av dei aktørane som er små i dag, er i stand til å fortsetje med å vekse og vinne nye anbod i Noreg.

Det er ei positiv utvikling i retning av at norske entreprenørar vinn kontraktane – i alle kontraktsegment, anten det er små kontraktar i størrelsesordenen 10–100 mill. kr, eller det er kontraktar på over 100 mill. kr. Eksempelvis vann norske entreprenørar 93 pst. av dei store kontraktane på over 100 mill. kr i 2011, 65 pst. i 2012 og 70 pst. i 2013, medan dei feks. i 2018 vann 97 pst. av kontraktane. Så det er ei betring i denne marknaden også når det gjeld ein del av dei store kontraktane, slik vi har sett dei siste åra.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:09:16]: Av svaret oppfatter jeg at statsråden synes bekymringene er grunnløse. NTP er beregnet å koste over 1 000 mrd. kr de neste tolv årene. Statsråden er altså leder for tolv år med 1 000 mrd. kr, og det etterspørres 890 000 årsverk. I regjeringens perspektivmelding sies det at hvis vi skal opprettholde vår velferd i 2060, må vi skape én million nye arbeidsplasser.

Er statsråden enig i at utbygging av infrastruktur kan bidra til disse arbeidsplassene? Og på hvilken måte vil statsråden snu dagens negative trend – for det er det – som har utviklet seg, og nesten til en systemfeil, og bidra til at det blir vekst i nye, norske arbeidsplasser?

Statsråd Jon Georg Dale [12:10:09]: Eg reagerer på at Senterpartiet forsøker å omskrive historia – også når dei vert møtte med dokumentasjon på at det trass alt har vore ei vesentleg betring i denne marknaden i favør av norske entreprenørar dei siste seks åra samanlikna med då Senterpartiet hadde ansvar. Ein held altså fram med å prøve å omskrive historia. Det gjer henne ikkje rettare.

Eg er oppteken av at vi skal utvikle den norske entreprenørmarknaden. Og nøkkelen til det er nok kontraktar. Difor er samferdselsøyvingane auka med meir enn 80 pst. i denne regjeringssperioden, og vi har faktisk sørgt for at det er ein anleggsmarknad som kan kjempe om store investeringsprosjekt. Det er også variasjon i kontraktstrategien. Det får vi til endå betre gjennom dei reformgrepa som no er tekne, både gjennom profesjonalisering av utbyggingsdivisjonen i Statens vegvesen, gjennom alle reformer som allereie har kome ved etablering av Nye Vegar, og gjennom at Bane NOR også profesjonaliserer si utbyggingsavdeling. Det vil i framtida bidra til å styrkje den norske entreprenørmarknaden.

Spørsmål 9

Arne Nævra (SV) [12:11:33]: «I vedtak nr. 391 den 20. desember 2017 ber Stortinget regjeringen om å forhandle fram en miljøbonusordning for de som vant kysttruteanbudet. I nesten to år har regjeringen ventet med å gjennomføre dette, før statsbudsjettet kommer med den oppsiktsvekkende nyheten at regjeringen fremmer et opphevingsvedtak for Stortingets gjeldende vedtak.

Hvorfor?»

Statsråd Jon Georg Dale [12:12:05]: I den nye kyst-ruteavtalen som gjeld frå 2021, er det stilt strenge miljøkrav, men på bakgrunn av oppmodingsvedtaket har departementet gjort ei grundig vurdering av innkjøps- og statsstøtteregulverket og hatt dialog med leverandørane om innretning av ein mogleg miljøbonus og potensialet for at bonusen utløyser ytterlegare klima- og miljøtiltak. Statsstøtte- og innkjøpsreglane set klare grenser for moglegheita til å tildele miljøbonus. Det er viktig å sikre at avtalane som vi eventuelt inngår, ikkje inneber ulovleg støtte og dermed må tilbakebetalast av aktørane.

Den utgreiinga vi har gjort, viser at det er lite rom for å leggje til rette for ein slik miljøbonus som Stortinget skisserer i sitt oppmodingsvedtak, innanfor dei rettslege rammene som gjeld. Innanfor dei rettslege rammene kan staten berre gje støtte til investeringar i tiltak der støtta er utløysande for gjennomføringa av tiltaket. Vidare er det ei maksimal grense for kor mykje av investeringskostnadene ein kan gje støtte til, og det samla statsstøttebeløpet. Etter statsstøttereglane har vi vurdert at det difor ikkje er mogleg å opprette ein miljøbonus der leverandørane vert kompenserte for kvart tonn CO₂ som vert redusert utover krava i kontraktane som er inngått, slik Stortinget sette som føresetnad i sitt oppmodingsvedtak.

Vi har likevel undersøkt moglegheitene for å imøtekomme intensjonen i oppmodingsvedtaket innanfor statsstøtte- og konkurranseregulverket, og vi har difor, som eg sa tidlegare, hatt dialog med tilbydarane om det. Det finst likevel ei rekkje andre ordningar som kan bidra til denne typen investeringar. Enova gjev tilskot og incentiv til ordningar langs heile kysttruta. Vi har NO_x-fondet, som bl.a. har gjeve støtte til LNG og batteridrift. Enova har gjeve tilskot til Havilas nybygg og Hurtigrutens ekspedisjonsskip, og Havila har i tillegg fått støtte gjennom PILOT-E til å kombinere batteri og hydrogenbrenselceller. I tillegg bidreg Enova til utbygging av landstraum på kysttrutekaier i Bergen, Trondheim, Tromsø, Bodø og Ålesund.

Vi har dermed sett at dei vurderingane ein skulle gjere, som seier at tiltak med statsstøtte og miljøbonus

må utløyse investeringane, i veldig stor grad vert utløyste på andre måtar. Vi har difor meint, og meldt til Stortinget, at å gjennomføre miljøbonusen slik føresetnaden er i Stortingets oppmodingsvedtak, vil det ikkje vere rom for innanfor det statsstøtteregelverket vi har, og innanfor dei konkurransereglane som gjeld.

Arne Nævra (SV) [12:15:09]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg hører at svaret nå er i samsvar med det som er skrevet i statsbudsjettet. Da vil jeg kommentere dette i to deler. Egentlig er svaret fra statsråden i to deler.

Det blir sagt at det har vært en dialog med operatørene med tanke på hvilke virkemidler som skal brukes for å få ned utslippene. Det framgår, nærmest mellom linjene, at det har vært en slags omforent enighet rundt dette. Jeg har også hatt mine kontakter med operatørene, og jeg registrerer at norskeide Havila, som har fire skip i denne kontrakten, ikke kjenner seg igjen i dette bildet. Det har vært mange møter omkring bonusordningen, og de mener at de har investert 500 mill. kr nærmest litt forgieves.

Spørsmålet er da: Er det fordi det er blitt et nytt flertall i salen og at det er vikarierende argumenter, eller står statsråden på den faglige argumentasjonen?

Statsråd Jon Georg Dale [12:16:16]: Til det siste er svaret ja. Eg har lagt vekt på dei juridiske vurderingane som er gjorde, og så har eg sagt, og gjenteke no, at vi har hatt dialog med leverandørane. Det er ingen tvil om at det har vore ulike haldningar til og forståing av kor ønskjeleg det har vore med miljøbonus, men der har vi lagt Stortingets oppmodingsvedtak til grunn. Stortinget har ønskt ein miljøbonus. Basert på det har vi gjort ein analyse av kva som eventuelt skal til innanfor statsstøtteregelverket for å etablere ei slik ordning, slik at det reelt utløyser meir investeringar enn det selskapa allereie har gjort, som den juridiske vurderinga har peika på er føresetnaden for å kunne tildele det. Då har vi kome til at den ordninga som Stortinget har peika på, som vi har halde oss til, vil vere i strid med statsstøtteregelverket, og difor har vi anbefalt Stortinget å ikkje gå vidare med det oppmodingsvedtaket.

Arne Nævra (SV) [12:17:17]: Jeg tar til etterretning det statsråden sier. Han bruker også rettslige argumenter – det er den andre delen av argumentasjonen – men jeg er i tvil om jeg har tillit til den argumentasjonen og den rettslige vurderingen, for jeg har sett, på så mange felter nå innen transport, at statsråden og regjeringa ikke bruker handlingsrommet, aldri tester ut, aldri prøver mulighetene innenfor EØS-regelverket. Jeg har sett det i forbindelse med f.eks. turbusser, hvor Danmark prøver ut ordningene. Norge gjør det ikke. Sånn har det

vært på område etter område. Jeg føler vel at det har vært et utløsende tiltak når man setter inn to batteripakker og forbereder skipene sine på langt mindre utslipp på grunn av at de har hatt bonusordningen med seg og i bakhodet hele veien. Det forslaget som regjeringa kommer med, er sjokkerende for miljøbevegelsen og mange aktører innen grønn maritim industri.

Statsråd Jon Georg Dale [12:18:23]: Eg erkjenner og må berre vedgå at sjølv eg kjenner på frustrasjonen over at jussen av og til tangerer politikken. Eg trur likevel det er ei klok tilnærming for ein statsråd som skal svare overfor Stortinget, å halde seg til dei beste juridiske vurderingane vi kan gjere, også når eg gjev råd til Stortinget om dette.

Den vurderinga som representanten er inne på, nemleg av kva som var utløysande for dei investeringane ein gjorde, er vanskeleg å etterprøve. Det var ikkje etablert ei miljøbonusordning. Det var sagt til departementet at utover det som låg i avtalane, skulle ein sjå på moglegheiter for ein miljøbonus på toppen av det ein har levert anbod på. Men det ein har levert anbod på, er forpliktande dokument som er grunnlaget for kva slags aktørar som er valde. Ein eventuell miljøbonus på toppen av det har altså ikkje vore ein del av vektinga når vi har målt om dei har levert på det som låg i anbodsmaterialet og valt leverandør som følgje av det.

Eg ser tida går ut. Vi kjem til å følgje opp dette i det vidare, men vi har vurdert handlingsrommet som fråverande.

Spørsmål 10

Åsunn Lyngedal (A) [12:19:41]: «Regjeringen Solberg besluttet i 2015 at lostjenesten ikke lenger skulle eie egne båter, men at båter og båtførere skulle anskaffes gjennom anbud. Privatiseringen var gjennomført i 2016. For losdistriktet Nordland var det anslått at losbåttjenesten ville bli vel 6 millioner kroner dyrere etter konkurranseutsettingen, mens det i andre losdistrikter ville bli billigere.

Hvor mye har Kystverket spart på konkurranseutsettingen siden 2016?»

Statsråd Jon Georg Dale [12:20:20]: Aller først til premisen i spørsmålet: Det har ikkje vore gjennomført ei privatisering i 2016. Staten har framleis ansvaret, men gjennom anbudskontraktar.

For regjeringa har det vore ei prioritert oppgåve å gjere sjøtransporten endå meir konkurransedyktig, og det har difor vore viktig å effektivisere lostenesta slik at ho gjev lågare avgifter for brukarane av sjøtransport. I samband med framlegging av ny lov om losordninga

våren 2014 vart organiseringa av lostenesta dermed endra. Lostenesta vart flytta ut av Kystverkets regionstruktur, med kortare styringslinje og meir effektiv drift som resultat. I Prop. 1 S for 2017–2018 anslo vi det overfor Stortinget til å ha gjeve ei innsparing på 17,6 mill. kr per då.

Vidare bestemte regjeringa seg for at tilbringartenesta for los skulle konkurranseutsetjast med sikte på ytterlegare kostnadseffektivisering, og i den same proposisjonen anslo vi det til at det skulle utgjere 25 mill. kr.

Det vart i 2015 gjennomført ein anbodskonkurranse for tilbringartenesta, og hausten 2015 vart det inngått ein tiårskontrakt med Buksér og Berging AS om levering av tilbringartenesta.

I samanlikninga av kostnader før og etter konkurranseutsetjinga er det eit par moment som er viktige å ta med i den samla vurderinga. I påvente av at ny tilbydar vart vald, vart det ikkje i 2015 gjennomført nye investeringar i same omfang som tidlegare. Det betyr at kostnadene dette året var lågare enn i eit normalår. Buksér og Berging AS overtok leveringa av tilbringartenesta i 2016. Det skjedde gradvis, noko som også gjer at ein iallfall må ta med seg visse nyansar viss ein skal bruke 2016 som samanlikningsgrunnlag for før og etter konkurranseutsetjinga.

Ser vi på perioden 2012–2014, dei siste tre åra med normal drift av tilbringartenesta i Kystverkets regi, og samanliknar snittet for desse tre åra med snittet for 2017–2018, dei to første åra med drift i privat regi, får vi ein anslått kostnadsreduksjon – og på det noverande tidspunktet må eg ta atterhald om usikkerheit – på om lag 38 mill. kr, rekna om til 2019-kroner. Men heile denne kostnadsreduksjonen kan ikkje isolert sett skuldast effektivisering åleine. Vi må også sjå på justering av aktivitetet.

Til samanlikning har kostnadene i tilknytning til den ovanneemde perioden vorte reduserte med om lag 14 pst., medan losoppdraga vart reduserte med om lag 9,5 pst. i den same perioden. Det tyder på at kostnadene vert reduserte meir enn kva aktivitetsnivået skulle tilseie, noko som er ein klar indikasjon på at konkurranseutsetjinga har bidrege til å få kostnadene ned i tilbringartenesta. Etter kvart som vi haustar meir erfaring, får vi også sikrere tal og gevinstrealisering av konkurranseutsetjinga av tilbringartenesta som er gjennomført.

Åsunn Lyngedal (A) [12:23:23]: Takk for svaret.

Det ble foretatt en rasjonalisering innenfor den offentlige eide losbåttjenesten i forkant av konkurranseutsettingen. Det ble også i utgangspunktet sagt fra departementet at hvis man drev rimeligere og kunne dokumentere at man selv ville drive rimeligere, skulle man ikke anskaffe disse båtene og båtførerene fra det private.

Men så ble det snudd på i 2015, og man bestemte seg for at uansett om man hadde rasjonalisert slik at man kunne drive billigere selv, skulle dette settes ut på anbud. Man solgte 24 losbåter for 1 kr per stykk til Buksér og Berging AS. Jeg håper det er tatt med i de tallene jeg fikk høre om her.

For Arbeiderpartiet er det viktig at offentlige midler brukes med forsiktighet, og særlig viktig er det når slike tjenester som dette skal dekkes av næringen. Ser statsråden at det kan være problematisk når man privatiserer i alle regioner, uavhengig av om det lønner seg?

Statsråd Jon Georg Dale [12:24:25]: Punkt 1, igjen til premisen i spørsmålet: Vi har ikkje privatisert – vi har konkurranseutsett tenesta. Den konkurranseutsetjinga av tenesta var gjort slik at ein først gjorde vurderingar av om ein skulle gå ut med regionale anbud eller om ein skulle samle dette i eitt. Så kom ein til den slutninga at det gav størst effektiviseringsgevinst å gå ut i alle samtidig og ikkje dele dette opp i mange små anbud. Basert på det har ein gjort dei berekningane som eg viste til gjev klare indikasjonar på at vi allereie begynner å hente gevinstar av den omorganiseringa som medførte konkurranseutsetjing, tilbake i 2015. Så alle indikasjonane vi har på det noverande tidspunktet, viser at dei vurderingane som har vore gjorde hittil, står seg.

Åsunn Lyngedal (A) [12:25:17]: En annen del av lostjenesten er losformidlingen, som fordeler oppdrag mellom losene og planlegger reisene deres til, fra og mellom oppdrag. Losformidlingen i Lødingen har ansvaret fra Rørvik i Trøndelag til Kirkenes ved russergrensa, inkludert Svalbard. De bruker hver dag sin kunnskap om logistikken ved hjelp av hurtigbåt, fly og buss, og taxi om så det gjelder, og de kjenner sesongvariasjoner når de beregner reisetid og kapasitet. Det er kanskje særlig viktig når man jobber med Svalbard.

Losformidlingen ble vurdert sentralisert i 2017 – altså ned til én losformidling for hele landet – men det ble da slått fast at det ikke fantes digitale hjelpemidler som kunne erstatte de ansattes lokalkunnskap. Men sannelig ligger det ikke nå igjen, i departementets oppdrag i forkant av ny Nasjonal transportplan, et ønske om én losformidlingstjeneste.

Hvorfor er det så vanskelig å akseptere at desentralisering noen ganger er det beste? Og hvilke digitale sprang har vi sett etter 2017 som gjør at vurderingen gjort da, ikke står seg?

Statsråd Jon Georg Dale [12:26:22]: Det kan godt hende at den vurderinga frå 2017 framleis står seg. Men det eg har sagt, er at når vi skal planleggje for infrastrukturløysingar som ikkje berre handlar om tidsperioden

2017–2020, men strekk seg heilt til 2033, må ein ha eit avgjerdsgrunnlag for korleis vi trur at dei teknologiske tinga som kjem, kan påverke det. Korleis påverkar det effektiviseringspotensialet, og treng vi framleis å vere til stades på dei plassane vi er det i dag? Der har eg på ingen måte konkludert, og difor har eg sendt eit oppdrag til etatane om å gjere dette. Det handlar om å utstyre departementet – men seinare også Stortinget, som får presentert Nasjonal transportplan – med eit kunnskapsgrunnlag for å fatte fornuftige avgjerder. Det vil eg tru at Stortinget på eit seinare tidspunkt kjem til å setje pris på: at departementet bidreg til å gje Stortinget eit best mogleg kunnskapsgrunnlag for dei vurderingane ein skal gjere når ein skal behandle Nasjonal transportplan.

Spørsmål 11

Fra representanten Sandra Borch til forsvarsministeren: «I alle år har Forsvaret sørget for vask av militært tøy, slik at de vernepliktige har kunnet hente ut nytt tøy fra depot. Fra i høst har soldater måttet vaske militære klær selv. Nå må de vernepliktige dele på noen få vaskemaskiner. Resultatet er at soldatene må vaske klær på natten. Det er klart at dette går ut over hviletid og beredskap, og ikke minst utgjør smittefare. Det er uverdige, rett og slett skammelige, å tilby de vernepliktige dette.

Synes statsråden dette er verdig behandling av de vernepliktige?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett til neste spørjetime, då statsråden er bortreist.

Me går då til spørsmål 1.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Audun Lysbakken til statsministeren, er overført til klima- og miljøministeren.

Audun Lysbakken (SV) [12:27:37]: «I et intervju 2. september sier statsministeren at «vi skal krysse fengene for at vi får en klimapolitikk som gjør at iskanten ikke flytter seg så raskt nordover. Vi håper vi når målene i Paris-avtalen. Da vil ikke iskanten flytte seg så langt nordover, men nå må vi forholde oss til den faktiske iskanten».

Vil statsministeren sørge for at regjeringen legger iskanten der hun tror den skal gå om vi når våre klimamål, eller vil hun legge den der den kan komme til å gå om vi ikke når målene?»

Statsråd Ola Elvestuen [12:28:15]: Først vil jeg si at vi definitivt skal føre en politikk for at vi skal nå klimamålene, verdens klimamål.

Regjeringen sier i Granavolden-plattformen at den vil fastslå definisjonen av iskanten i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, og i lys av anbefalinger fra Faglig forum. Regjeringen vil legge fram meldingen om revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten i 2020.

Iskanten er overgangen mellom tett dravis og åpent hav og er en helt spesiell kombinasjon av høy biologisk produksjon og biologisk mangfold. Iskanten er derfor identifisert som et særlig verdifullt og sårbart område i forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten. SVO iskanten er det området hvor havisen vanligvis vil befinne seg gjennom året, når den beveger seg fram og tilbake mellom sitt årlige maksimum og minimum. Iskanten beveger seg over betydelige avstander gjennom året og har naturlige variasjoner mellom år. Avgrensningen av området er i dag satt der det forekommer is 30 pst. av dagene i april måned, basert på statistikk over havis for de seneste 30 år.

Særlig verdifulle og sårbare områder er områder som har vesentlig betydning for det biologiske mangfoldet og den biologiske produksjonen i havområdet, også utenfor områdene selv. Identifisering av særlig verdifulle og sårbare områder er en faglig prosess. Arbeidet er en del av det faglige grunnlaget for forvaltningsplanen som utarbeides av Faglig forum for norske havområder. Områdene er identifisert ved hjelp av forhåndsdefinerte kriterier hvor betydning for biologisk mangfold og biologisk produksjon har vært det viktigste. Særlig verdifulle og sårbare områder gir ikke direkte virkninger i form av begrensning for næringsaktivitet, men signaliserer viktigheten av å vise særlig aktsomhet i disse områdene.

Som jeg viste til, vil regjeringen legge fram en sak om dette til neste år – på bakgrunn av Granavolden-plattformen – at iskanten skal defineres. I Granavolden-plattformen står det også at det ikke skal iverksettes petroleumsvirksomhet ved bl.a. det som er iskanten.

Audun Lysbakken (SV) [12:30:24]: Jeg takker for svaret, men det er behov for å bore litt mer i det som er det springende punktet her, for statsministeren har i dette intervjuet på en måte operert med en kategori som er: hvor vi håper iskanten skal gå, og en annen som kan synes å være: hvor det kan synes som om utviklingen er på vei. Jeg tror det er behov for å få klargjort at regjeringen vil – som jeg mener vil være det naturlige – legge til grunn i sin definisjon av iskanten det en håper skal være resultatet av regjeringens politikk, altså at is-

kanten vil gå lenger sør enn dersom verden ikke når klimamålene og ikke oppfyller Parisavtalen.

Er klima- og miljøministeren enig i det, at det naturlige utgangspunktet må være at en lager en definisjon av iskanten som forholder seg til det som er målene for norsk klimapolitikk, og det statsministeren i dette intervjuet sier at hun håper hun skal få til?

Statsråd Ola Elvestuen [12:31:25]: Målet for vår klimapolitikk må være at vi når målene. Norge gjør sin del, og verden må også forsterke sin innsats. 2020 er et kjempeviktig år for å få den forsterkede innsatsen.

Ellers sier jeg også i mitt svar at selve definisjonen av iskanten og iskantsonen må være en faglig vurdering. Vi sier jo i Granavolden-plattformen at vi skal se på dette når forvaltningsplanen for Barentshavet og områdene utenfor Lofoten kommer, og det skal skje i lys av de rådene som kommer fra Faglig forum.

Dette henger selvfølgelig også sammen med den andre delen av Granavolden-plattformen, som sier at vi ikke skal ha petroleumsaktivitet ved iskanten.

Audun Lysbakken (SV) [12:32:11]: Jeg skjønner at klima- og miljøministeren ikke vil være like tydelig fra talerstolen i Stortinget – og med olje- og energiministerens på setet ved siden av – som han var i intervjuet i Dagbladet tidligere i år, 30. august. Da la han bl.a. vekt på følgende – og jeg kan sitere, egentlig, for det var et godt sitat:

«I tillegg må vi ta på alvor de faglige rådene om iskanten. I flertallet av rådene ligger den grensen mye lenger sør enn det som har vært sagt tidligere.»

Jeg skjønner at selve konklusjonen kommer vi til å få etter hvert som regjeringen har forhandlet om den. Men kan statsråden bekrefte at det er hans syn at flertallet av rådene peker på at grensen bør gå lenger sør, og at regjeringen vil forholde seg til disse faglige rådene i behandlingen av saken?

Statsråd Ola Elvestuen [12:33:01]: Jeg vil bekrefte at vi skal se på vårt forslag i lys av det som er de faglige rådene.

Så må jeg nok innse at min uttalelse – nå husker jeg ikke datoen – er upresis, for fra det faglige rådet opererer man ikke med et flertall og et mindretall, men det er ulike syn i Faglig forum på akkurat hvor dette bør defineres. Men det er klart at rådet deres må ligge til grunn for det som skal være vårt forslag inn i forvaltningsplanen. Dette henger jo også sammen med den andre delen av Granavolden-plattformen, som sier hvor vi ikke skal ha petroleumsaktivitet.

Presidenten: Me går til spørsmål 12.

Spørsmål 12

Arne Nævra (SV) [12:33:58]: «Iskantsonen er et sårbart og verdifullt område. Matproduksjonen som skjer her, er avgjørende for livet i Barentshavet.

Vil statsråden legge en føre-var-holdning til grunn når han skal fastsette hvor iskanten går, og følge de miljøfaglige rådene?»

Statsråd Ola Elvestuen [12:34:22]: Nå blir det nok litt gjentakelse, men som jeg sa i svaret på spørsmål 1, sier regjeringen i Granavolden-plattformen at den vil fastslå definisjonen av iskanten i forbindelse med revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten – og i lys av anbefalinger fra Faglig forum. Regjeringen vil legge fram meldingen om revidering av forvaltningsplan for Barentshavet og Lofoten i 2020.

Og så: Stortinget ba også ved behandlingen av Meld. St. 35 for 2016–2017, Oppdatering av forvaltningsplanen for Norskehavet, i 2017 om at regjeringen skulle legge til grunn at en eventuell ny definisjon av iskanten skal skje med utgangspunkt i en helhetlig revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten.

Som jeg sa: Iskanten er en overgang mellom tett drevet og åpent hav og har en helt spesiell kombinasjon, som også spørsmålsstilleren sier, av høy biologisk produksjon og biologisk mangfold. Iskanten er derfor definert som et særlig verdifullt og sårbart område, SVO, i forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten. SVO i iskanten er det området hvor havisen vanligvis vil befinne seg gjennom året når den beveger seg fram og tilbake mellom sitt årlige maksimum og minimum, og den beveger seg over betydelige avstander gjennom året og har naturlige variasjoner mellom år.

Særlig verdifulle og sårbare områder er områder som har vesentlig betydning for det biologiske mangfoldet og den biologiske produksjonen i havområdet, også utenfor områdene selv. Identifisering av særlig verdifulle og sårbare områder er en faglig prosess. Arbeidet er en del av det faglige grunnlaget for forvaltningsplanen som utarbeides av Faglig forum for norske havområder. Områdene er identifisert ved hjelp av forhåndsdefinerte kriterier, hvor betydning for biologisk mangfold og biologisk produksjon har vært det viktigste. Særlig verdifulle og sårbare områder gir ikke direkte virkninger i form av begrensning for næringsaktivitet, men signaliserer viktigheten av å vise særlig aktsomhet i disse områdene.

Vi vil forholde oss til det som er de faglige vurderingene, som må ligge til grunn, sammen med Granavolden-plattformens formuleringer om forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten, og også de begrensningene.

ger som ligger i Granavolden-plattformen opp mot petroleumsvirksomhet.

Arne Nævra (SV) [12:36:43]: Jeg takker for svaret.

Jeg må også komme litt inn på det som ble sagt i forrige spørsmål, for statsråden uttalte til mediene, til Dagbladet, i slutten av august følgende:

«Barentshavet nord må få varig vern og grensen for iskanten må flyttes sørover.»

Samtidig understreket olje- og energiministeren overfor Dagbladet at regjeringa ikke har konkludert, og at utspillet fra statsråd Elvestuen er «egnet til å skape tvil i næringen». Han viste til at regjeringsplattformen sier at Norge skal «legge til rette for lønnsom produksjon og tildele nye arealer», og at «sokkelen skal utvikles, ikke avvikes eller vernes».

Så da er spørsmålet: Er det klima- og miljøministerens eller olje- og energiministerens syn som skal avgjøre om regjeringa åpner for oljevirkosomhet i områder, og om den skal være innenfor iskantsonen?

Statsråd Ola Elvestuen [12:37:47]: Regjeringen skal legge fram forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten, og sitatet fra olje- og energiministeren angående Granavolden-plattformen er korrekt. Det er korrekt, akkurat som de formuleringene som går på at vi, i lys av anbefalinger fra Faglig forum, også skal se på iskantsonen i denne forvaltningsplanen. Og de formuleringene i Granavolden-plattformen som går på hvor det skal være petroleumsvirksomhet, legges også til grunn for de beslutninger som regjeringen skal ta.

Arne Nævra (SV) [12:38:26]: Jeg har vært så heldig og besøkt disse områdene – mang en gang i min gamle profesjon. Jeg har sett tusener, hundretusener, av polarlomvier i sjøen og på iskanten, på isflak, nær disse næringsrike «upwelling»-områdene, som vi kaller det, og de produktive iskantsonene, gjerne sammen med andre sjøfugler, tallrike sjøpattedyr osv. Og mang en gang har jeg sittet ved foten av disse enorme millionbyene i havet, disse enorme hulefjellene, Stellingfjellet, osv., ved Storfjordrenna og andre steder på Svalbard, og jeg har tenkt: Tenk om det skjer noe her! Tenk om det skjer et oljeutslipp her, har jeg tenkt.

Nå skal ikke jeg påta meg å være verken sjelesørger eller familierådgiver eller politisk rådgiver for Venstre, men hvor alvorlig ser statsråden på denne saken, i lys av Venstres sjel og profil og den sårbare arktiske naturen?

Statsråd Ola Elvestuen [12:39:27]: Først må jeg si at jeg skulle gjerne hatt den samme opplevelsen som representanten her, nemlig å ha besøkt iskantsonen og ved selvsyn sett det enorme livet som er der. Det er klart at når forvaltningsplanen for Barentshavet og område-

ne utenfor Lofoten har en så sentral plass i Granavolden-plattformen, understreker det også betydningen som vi tillegger denne saken. Også tidligere, fra Stortingets side, ble iskantsonen omtalt, da vi hadde oppdatering av Norskehavet. Så betydningen er det ingen tvil om.

Så må jeg minne representanten om at det vi har fra tidligere, går tilbake til 2012, da daværende olje- og energiminister Ola Borten Moe ved åpningen av Barentshavet sørøst definerte det slik at dette var isens maksimale utbredelse, slik den til enhver tid kan observeres.

Spørsmål 13

Lars Haltbrekken (SV) [12:41:02]: «Siden regjeringsskiftet i 2013 har ikke Solberg-regjeringen fulgt en eneste en av de faglige advarslene mot petroleumsvirksomhet i sårbare områder. I stedet har det vært tildelt rekordmange nye letetillatelser i den siste TFO-runden tidligere i år.

Vil statsråden legge anbefalinger fra regjeringens egne fagetater til grunn ved senere vurderinger av oljeboring, og sørge for at det ikke gis tillatelse til petroleumsproduksjon i områder de miljøfaglige etatene fraråder dette?»

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:41:50]: La meg bare slå fast at ingen petroleumsvirksomhet på norsk sokkel skal gjennomføres med mindre det kan utføres på en forsvarlig måte. Det kreves samtykke eller myndighetstillatelse for all aktivitet, inkludert leting, utbygging og drift og også avslutning.

Olje- og gassnæringen er Norges største og viktigste næring. Behandlingen av stortingsmeldinger om olje- og gassvirksomheten og enkeltsaker over mange år har også vist bred tilslutning til petroleumpolitikken i Stortinget. Petroleumpolitikken har også jevnlig vært forelagt Stortinget, senest gjennom Prop. 80 S for 2017–2018. Dette gjelder for så vidt også konsesjonspolitikken.

TFO-konsesjonsrunder og nummererte konsesjonsrunder er sentrale virkemidler for å oppnå målene i petroleumpolitikken. TFO-ordningen legger til rette for tidsriktig utforskning gjennom årlige tildelinger til arealmessig forutsigbarhet gjennom de forhåndsdefinerte områdene.

Områder som er tilgjengelige for petroleumsvirksomhet, er åpnet for slik virksomhet av Stortinget. I forkant av en åpningsbeslutning gjennomføres det en åpningsprosess med konsekvensutredninger.

Stortinget har i flere omganger etter åpning av områder for petroleumsvirksomhet behandlet spørsmålet

om arealmessige rammer for petroleumsvirksomheten. Det er lagt fram helhetlige forvaltningsplaner for det marine miljøet i alle havområdene. I forvaltningsplanene er det gitt arealmessige rammer og vilkår for nye utvinningstillatelser, som regjeringen selvfølgelig forholder seg til.

I forkant av utlysningen av en konsesjonsrunde gjennomføres det offentlig høring. Høringen gjennomføres i tråd med retningslinjer som Stortinget har sluttet seg til. I denne prosessen blir miljømyndighetene og andre hørt.

Det er regjeringen som tar stilling til konkrete saker som utlysning av konsesjonsrunder og tildeling av tillatelser. Slike saker blir forelagt alle berørte statsråder i forkant av en beslutning, og så er det regjeringen som til slutt vektet forskjellige samfunnshensyn opp mot hverandre. Regjeringen foretar den endelige avveiningen og beslutter på basis av innspill fra alle berørte departementer og etater.

Lars Haltbrekken (SV) [12:44:43]: Jeg kunne ikke oppfatte et klart svar på mitt spørsmål i svaret fra statsråden. Jeg finner grunn til å gjenta spørsmålet: Vil statsråden sørge for at det ikke gis tillatelse til petroleumsproduksjon i de områdene hvor de miljøfaglige etatene i høringsrundene i forkant av konsesjonsrundene frarådte slik virksomhet?

Jeg kan minne statsråden på at den sittende regjering etter 2013 ikke har fulgt en eneste av de miljøfaglige advarslene mot petroleumsproduksjon i sårbare områder. Det er også slik at selv om et område er åpnet av Stortinget, betyr ikke det at det kan bores overalt i det området.

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:45:46]: Representanten Haltbrekken legger til grunn og som premiss for spørsmålet sitt at petroleumsvirksomheten ikke drives innenfor miljømessig forsvarlige rammer. Det er ikke riktig. La meg slå fast: Ingen petroleumsvirksomhet på norsk sokkel gjennomføres med mindre det kan utføres på en forsvarlig måte.

Innenfor rammen som Stortinget har sluttet seg til, vurderer man – etter en balansert vurdering – hvilke innspill som skal vektlegges. Regjeringen tar stilling til konkrete saker, slik som utlysning av konsesjonsrunder og tildeling av tillatelser. Slike saker blir, som jeg sa, forelagt alle berørte statsråder i forkant av beslutning, og så er det regjeringen som foretar den endelige avveiningen og beslutter på basis av innspill fra alle berørte departementer og etater.

Lars Haltbrekken (SV) [12:46:48]: Jeg tror jeg gir opp å få et klart svar fra statsråden på hvorvidt regjering

vi legge de miljøfaglige advarslene til grunn i framtiden eller ikke.

Men: Den 4. september ble det klart at det var et stort antall søknader fra oljeindustrien til årets TFO-utvidelse. Parallelt med at olje- og energiministeren nå skal svare på disse søknadene, går arbeidet med forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet. I den forbindelse er den foreslåtte TFO-utvidelsen for 2019 særlig problematisk i forbindelse med at Faglig forum nå anbefaler endringer i de sårbare og verdifulle områdenes utstrekning. Og det dreier seg nå om både større og helt nye sårbare og verdifulle områder. Ny kunnskap har kommet til.

Så spørsmålet mitt er: Vil det arbeidet som nå har kommet fram gjennom forberedelsene til ny forvaltningsplan, bety at blokker som ble utlyst i TFO, ikke tildeles?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:47:54]: Som statsråd har jeg prøvd å svare klart på det representanten tar opp, og jeg mener også at jeg har svart godt.

I forvaltningsplanene for havområdene er det identifisert områder som er særlig verdifulle og sårbare, altså SVO-er, og særlig verdifulle. Sårbare områder medfører ikke direkte virkning i form av begrensning av næringsaktivitet, men signaliserer viktigheten av å vise særlig aktsomhet i disse områdene. For å beskytte verdifulle og sårbare miljøverdier kan det f.eks. med hjemmel i gjeldende regelverk stilles særlige krav til gitt aktivitet som utføres. Kravene kan gjelde hele eller deler av det aktuelle området og må selvfølgelig vurderes konkret. Det er fastsatt rammer for petroleumsvirksomheten på akkurat disse områdene og i særlig verdifulle og sårbare områder.

Spørsmål 14

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:49:17]: «Fremskrittspartiets Terje Halleland har uttalt at Fremskrittspartiet ønsker å sette en grense ved hvor iskanten til enhver tid er synlig, i tråd med oljeindustriens ønsker, uten noe faglig fundament. Granavolden-plattformen har tidligere blitt endret i tråd med Fremskrittspartiets ønsker, er det forhandlinger nå som tilsier at det kan skje også denne gangen?»

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:49:43]: I henhold til Granavolden-plattformen vil regjeringen ikke åpne for petroleumsvirksomhet, eller konsekvensutrede i henhold til petroleumsloven, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i perioden 2017–2021, og heller ikke iverksette petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerrak eller Mørefeltene.

Regjeringen vil fastslå definisjonen av iskanten i forbindelse med revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og områdene utenfor Lofoten og i lys av anbefalingene fra Faglig forum.

Forvaltningen av våre havområder skjer gjennom omfattende og systematiske prosesser, hvor kunnskap om miljø og næringsvirksomhet legges til grunn for de avveininger som gjøres. Gjennomføringen av petroleumspolitikken, inklusiv konsesjonspolitikken, er forankret i Stortinget gjennom stortingsmeldinger. Særlig verdifulle og sårbare områder gir ikke direkte virkning i form av begrensning for næringsaktivitet, men de – som jeg også sa i forrige svar – signaliserer viktigheten av å vise særlig aktsomhet i områdene.

I tråd med de rammer Stortinget har sluttet seg til for Barentshavet sørøst, er det som ekstra beskyttelse av de viktige miljøverdiene som følger av iskanten, satt tidsbegrensning for leteboring langs den faktisk observerte iskanten. Disse tidsbegrensningene knytter seg til 23. konsesjonsrunde, gjort gjeldende for hele Barentshavet sør, og er en del av rammene for petroleumsvirksomhet inntil ny forvaltningsplan blir vedtatt for området.

Faglig forum har levert det faglige grunnlaget til forvaltningsplanen som regjeringen skal fremme for Stortinget våren 2020. I faggrunnlaget inngår en utredning om iskantsonen. Regjeringen vil i lys av anbefalingene fra Faglig forum foreslå definisjonen av iskanten. Og hvordan iskanten blir definert, og hva slags rammer som settes for petroleumsvirksomheten, vil regjeringen komme tilbake til Stortinget med i stortingsmeldingen til våren.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:52:22]: Eg takkar for svaret. Det er jo interessant at regjeringa vil kome tilbake til det, for det som er uklart her, er om det skal vere ei politisk styrt definering av iskantsona, eller om det er ei fagleg fundert definering. Vi veit frå tidlegare f.eks. at Canada med det same datagrunnlaget har flytta grensa si lenger sør, mens Noreg har flytta si grense lenger nord. Altså er det her eit betydeleg politisk handlingsrom som er blitt utvist. Mitt spørsmål er: Ser staten det som eit fagleg eller eit politisk ansvar å definere iskantsona?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:53:08]: Jeg mener at jeg svarte på spørsmålet fra representanten Fylkesnes i mitt hovedsvar. Det jeg sa, var at regjeringen i lys av anbefalingene fra Faglig forum vil foreslå definisjonen av iskanten. Nå pågår det et omfattende arbeid, som også omfatter veldig mange fagetater, man får høringsinnspill. Så legges all kunnskapen og alle høringsinnspillene til grunn når man skal gjøre den jobben som jeg har sagt at regjeringen skal gjøre, og som vi i regjeringsplattformen også har vært tydelige på hvordan vi skal gjøre.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:54:00]: Det er framleis uklart. Vi kjem jo begge frå ein landsdel der det er veldig viktig å skilje snørr og bartar, og «fagleg» kan jo her bety så mangt. Det som gir grunnlag for bekymring, er viss interesseaktørar er med i definisjonen av «fagleg». Difor er eigentleg spørsmålet: Når ein definerer omgrepet «iskantsona», vil ein da sikre at det faktisk er etter uhelda faglege vurderingar og ikkje ei samanning med interesseperspektivet?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:54:43]: Vi har et omfattende system, og jeg har prøvd å gi en beskrivelse av dette systemet. Det er et system der fagetater og interesseorganisasjoner får gitt sine innspill. Jeg viser også til at det er nettopp de faglige innspillene, kunnskapen, som legges til grunn når det tas beslutninger. Men det er sånn, som det egentlig alltid har vært, at det er regjeringen – på bakgrunn av de innspillene man får, og de innspillene man skal få – som tar den endelige beslutningen, og som gjør de ulike avveiningene før beslutningen blir tatt. Så jeg vil si til representanten: Det er ikke noe grunnlag for å gå rundt og være bekymret.

Presidenten: Då er sak nr. 2, den ordinære spørjetimen, over.

Sak nr. 3 [12:55:48]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er sakene på dagens kart ferdig handsama. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? Det ser ikkje slik ut. – Møtet er heva.

Møtet heva kl. 12.56.

